

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β. ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 31 του Οκτώβρη 1904 | ΓΡΕΙΑ Ε' Οδός Οικονομίου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 120

ΟΙ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑΔΕΣ

Τώρα που ξεθύμανε κάπως το κακό, θα μπορούσαμε να πούμε και μεις δυό λόγια χωρίς να χαρακτηριστούμε προδότες από τους άρειμάνιους μνημοσυναδες.

Δεν το άρνηθήκαμε πως ο Παύλος Μελάς έκαμε το καθήκον του και δεν το άρνούμαστε πως στη χώρα αυτή, που το καθήκον τόσο συχνά ξεχνιέται, είναι ήρωισμός να κάνει κανένας το καθήκον του. Μά δεν πρέπει να το άρνηθτε και λόγου σας πως στην ίδια χώρα, στη χώρα μας δά, το σοβαρό τόσο εύκολα ξεγλυστράει στὸ γέλοιο, και πως είναι άρρώστεια μας να θέλουμε κάθε ώρα και στιγμή να φανερόνουμε στους δχτρούς μας τις αδυναμίες μας.

Αυτό έγινε και με τον ήρωικό—δεν το άρνούμαστε—θάνατο του άξιωματικού Μελά. Άμα μαθέφτηκε δὼ πως ένας άξιωματικός μας άφησε το σπίτι του και τάγαθά του και πήγε, δίχως ρεκλάμες και δίχως φασαρίες, να σκοτωθεί στη Μακεδονία, δλοι συγκινηθήκαμε. Με τον θάνατό του, είπαμε, ξέπλυσε τόσες Ρωμαίικες άμαρτίες και με το αίμα του άγιασε τη γη που την βρωμίσαμε τόσο, ως τώρα, με τα λόγια μας και με τους ταρταρινισμούς μας. Το Έθνος άνακουφίστηκε με το θάνατό του κ' η άνακούφιση αυτή, όσο λιγώστιχη κι αν ήταν, έφτανε πάντα για μνημόσυνο τίμιο του ήρωα.

Ίσα με δὼ το πράμα είναι και μένει σοβαρό. Άπό δὼ και μπρός όμως άρχίζει να κατακυλάει μ' όρμη άκατάσχετη στὸ γέλοιο. Ο Ρωμαίικος άβδηρητισμός άρχίζει να όργιάζει και ο θάνατος του λεβέντη άξιωματικού άρχίζει να πέφτει στ' άπλυτα χέρια του εθνικού πατριωτισμού.

Τόν εύκολο αυτό πατριωτισμό τόν αντιπροσωπεύουν και τόν έκμεταλλεύονται περίφημα δλ' οι πατριωτικοί ρήτορες κι δλ' οι μνημοσυναδες—έκεινοι δηλ. που θαρρούνε πως άμα βγάλουμε ένα λόγο πατριωτικό κι άμα πάνε σ' ένα πατριωτικό μνημόσυνο έκαναν το καθήκόν τους και δεν έχουνε πιά καμιά ύποχρέωση άπέναντι της πατρίδας, άφοῦ δ,τι μπορούσαν να της προσφέρουν της τὸ προσέφεραν.

Περισσότερο δεν άνοιγόμαστε. Όσοι δεν

θέλουμε να νοιώσουνε κείνο που κρύβεται στις γραμμές αυτές, ας μη το νοιώσουνε ποτές. Λίγο μ' ας νοιάξει. Άς συλλογιστοῦνε μονάχα κι αυτοί, πως Βούλγαροι άξιωματικοί κάθε λίγο και λιγάκι σκοτώνονται στη Μακεδονία κι όμως στη Σέφια δεν έγιναν ποτέ τὰ μασκαραλήκια που γίνανε δὼ.

Φτάνει τόσο. Για να κλείσουμε τάρθρο μας παραθέτουμε κάτι που άκούσαμε την ήμέρα του έπιμνημόστου πανζουρλισμού και που ταφιερώνουμε στους Ρωμιούς μνημοσυναδες.

Κάποιος είπε στον σύντροφό του, τη στιγμή που ο κόσμος πατείς με πατώ σε έτρεχε στη Μητρόπολη για το μνημόσυνο:

— Άντι να πηγαίνουνε στα Μνημόσυνα, δεν πηγαίνουνε στη Μακεδονία να σκοτωθῶνε κι αυτοί σαν τον Μελά;

Κι' ο άλλος, σά Ρωμιός βέρος που δὲ χάνει τη φαρμακερή κοροϊδεία του και στις κρισιμώτερες στιγμές, άπάντησε:

— Μ' αν πάμε, χριστιανέ μου, δλοι στη Μακεδονία και σκοτωθῶμε, ποιό θά μείνουνε πίσω να μ' ας κάνουνε τὰ μνημόσυνα;...

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ο ριγας βαρειαρρώστισε
Κι' όπου κι' αν είν' πεθαίνει,
Κι' ο κόσμος κλαίει και θρηνεί
Τὸ βασιλιά, πηγαίνει
Στὰ ξένα τὸ ρηγάπουλο.
Μισέδει σ' άλλα μέρη
Του βασιλιά να φέρη
Τάθάνατο νερό.

Κάμπους διαβαίνει, ποταμούς,
Βουνά ψηλά και δάση,
Διαβαίνει και μιά λαγκαδιά,
Μά εκεί 'ταν άλλη πλάση,
Δέντρα τρανά, κι' αγράμπελες
Εάνσιγες μυρωμένες,
Δαφνοῦλες άνθισμένες
Στις άκροποταμίες.

Η θάλασσα ήταν ήσυχη,
Δν ήταν μανιωμένη,
Κ' ήταν βρυσούλες, ρεματιές,
Και πεύκοι άντριωμένοι,
Έλάφια γοργοτρέχανε,
Κυμάτιζε ή μυρσένα,
Στην άμμουδιά τὰ κρένα
Σκορπισσαν εύωδιά.

Και όλα ήταν χαρούμενα
Και τίποτα θλιμμένο,
Και νόμιζες τὸ κάθε τι
Πως είναι μαγεμένο
Κι' όλων αυτών βασίλισσα,
Κι' αφέντρα, μι' άνεροῦσα
Όρια ξανθομαλλοῦσα,
Του δάσου η ζωτικιά.

Κ' είχε τη γύμνια φορεσιά
Και τὰ ξανθά μαλλιά της
Στην πλάτη της επέφτανε.
Στὸ γοργοπέρασμά της
Τὰ πόδια της τὰ δόλοεγκι
Φιλούσανε τὰ κρένα,
Της χείδεσε η μυρσένα
Τὸ ρόδινο κορμί.

Τὸ κύμα την έξπλεδε.
Την έκραζε τάγερη,
Τάγιοκάλμα την έφρανε
Με τάνθια του κ' η φτέρη,
Τάνδονα τραγουδούσανε
Τὰ μύρια της τὰ κάλλη,
Κ' η άίμνη την άγκάλη
Άνοιγ' έρωτική.

Κ' εκεί που γοργοδιάβαινε
Ο νιός, τὸν άγναντέδει.
Κατάρα! ξάφνου η Μάγισσα
Με χείδια τὸν πλανέδει,
Στης ζωτικίης την άγκαλιά
Περνάει νύχτα και μέρα,
Τὸν άρρωστο πατέρα
Δεν τὸν θυμάται πιά.

Κι' αλο! ο πατέρας τὸ παιδί
Του κάκου περιμένει.
Νερό να φέρη άθάνατο,
Πάλι καλά να γένη,
Μονάχος και τριδέρημος
Με θλίψη ξεψυχάει,
Και σ' άλλο τόπο πάει
Ο γέρω βασιλιάς.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑΚΙ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

Παρίσι, 2 του Σποριζ, 1904.

Φίλε μου Νουμά,

Πολύ νόστιμα γραμματάκια σου γράφει ένας «δάσκαλος» από την Κρήτη, και λυπούμαι, άφοῦ βλέπω και δὲ με ξεχνά στα γραμματάκια του, που άκόμη δεν πρόρτασα, όπως τὸ ποθοῦσα και πάντα τὸ ποθῶ, ναρχίσουμε μαζί του τις κουβέντες. Σήμερα θάποκριθῶ με μιά σημειωσούλα μικρή στη

Η ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ^(*)

μικρή του τῆ σημειωσούλα γιά τούς τύπους *ὄριος* καί *πανώριος*. Μας ἀραδιάζει κάμποσα παραδείγματα όπου βρίσκεται ἡ λέξη *ὄριος*. "Ας τοῦ θυμίσουμε καί τόν Πάλλη ποῦ στήν πανώρια του τήν *Ἰλιάδα* βάζει πολλές φορές τὸ ἐπίθετο ἀρτό. Βέβαια. Μά φοβοῦμαι μήπως καί τοῦ ξίφυγε τοῦ φίλου δασκάλου πῶς ἐγὼ στοὺς *Ἀπόλυτους κανόνες* μιλοῦσα γιά τὰ πεζά, ἐνῶ τοῦ λόγου του μιλεῖ γιά σίχους. Καί δὲν πιστέβω νὰ εἶπα πῶς ἡ ὄρια πρέπει ἀναποκλειστέῃ ἀπὸ τῆ γλώσσα μας, παρὰ μόνον καί μόνον πῶς ἀπὸ τὴν κοινὴ καί πεζὴ ποῦ γράφουμε, μοιάζει καὶ ἀποκλείστηκε μοναχὴ τῆς. Τόσο τὸ καλῆτερο. Ἀχαμνὸ δὲν εἶναι νὰ ὑπάρχουνε λέξεις ποιητικῆς. Δείχνει τὸν πλοῦτο μας καί στὰ πεζά καί στήν ποίηση. Ἐλπίζω κακιά μέρα νὰ τὸ συζητήσουμε καί τοῦτο μέτ' ἑνὸν καλὸ μας τὸ δάσκαλο. Μιά παραχώρησις ὡς τόσο θὰ τοῦ κάμω καὶ ἀπὸ τὴν ἄν καί τὴν ἔκχμα θαρρῶ ἀπαρχῆς στὸ ἀρθρο μου γιά τούς *Ἀπόλυτους κανόνες*. Ἰσια ἴσια γιὰ τὸ ὅτι τῆς ὄριος δὲν εἶναι μήτε κοινὸς μήτε συνηθισμένος, παίρνει περισσότερὴ δύναμη, ἅμα μὲν σὲ κανένα μέρος σημαντικῶ, δηλαδὴ σ' ἕνα μέρος όπου θέλεις νὰ προσέξῃς ὁ ἀναγνώστης. Ἀρτό μπορεῖ νὰ γίνῃ καί στήν ποίηση καί στὰ πεζά, ἐπειδὴ ἔχουνε καί τὰ πεζά τὴν ποίησίν τους. Γιά τοῦτο μάλιστα νομίζω πῶς δὲ συμφέρει νὰ γενικέψουμε κατὶ σπάνιους τύπους. Ἴδιος ὁ ἀποκλεισμός τοῦ ὄριου βγαίνει κέρδος μας.

Ὁ φίλος σου καί φίλος
τοῦ Κρητικῆ δασκάλου
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΡΕΛΛΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΧΑΡΗ

XVI

Τοῦ Ἑφταλιώτη

Χαριτωμένη, ἀθώρητη
καὶ κάπου ἀκόμη ταπεινὴ
Σ' εὑρίσκω ἐδῶ παντοτεινὴ,
Σὰν λέξι ποῦ εἶν' ἀπόρητη,
Σὰν τὴν Ἰδέα τῆ φωτεινῆ
στοῦ Νοῦ τὸ σκοτεινὸ βυθό.

Μὰ θέλησα ὁ τραγουδιστῆς
Μόνον ἔτσι νὰ σὲ φαντασθῶ,
Χαριτωμένη: ταιριαστὸ
Ζευγάρι ἀγάπης τῆς πιστῆς
ἀπὸ πονεμένων ποῦ ἔκαναν
Μόνον ἕνα ταῖρι χωριστό,

Ποῦ αἰώνια δὲν ἀπέκαναν
Μαζὶ νὰ ζοῦν—πάντα μαζὶ—
Φιλί κι' Ἀγάπη οἱ δυὸ, ποῦ ζῆ
Ἐνας καὶ μιὰ καρδιά σὲ μιὰ
Δουλοδισμένη ἀποθυμιά.
Σὰν νᾶνε δυὸ πνοὲς κι' οἱ δυὸ
Ψυχῆς στῆς Νάρκης τὸν ἀνθό..

Ἐτσι, μόνον ἔτσι ὁ ποιητῆς
θέλησα νὰ σὲ φαντασθῶ.
Καὶ μετὰ σένα ὀλονυχτίς
Καὶ μετὰ σένα ὀλονυχτίς
Ταῖρι Σου ἐγὼ νάναπαυθῶ
Ἄπ' τὰ δεινὰ τάνήμερα!

Σπέτασι

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Ὅλοι ξέρουν ἀπὸ τὴν Ἱστορία πῶς οἱ ἠθικὲς ἀρχὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔδωσαν μιὰ νέα ζωὴ στὸν Ἑλληνισμόν, ὁ ὅποιος ἔνεκα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔγινε κύριος τοῦ Ἀνατολικοῦ κράτους τῶν Ρωμαίων. Ὅλιγοι ὅμως παρατήρησαν ὅτι τὴν εὐεργετικὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν τὴν ἐπέτυχαν οἱ δάσκαλοι μήτε ἡ Ἀττικὴ τὴν γλώσσα, ἀλλὰ τὴν παρασκευάσθη ἡ λαὸς. Ἐγρησόμευτε δὲ γιά ὄργανον φωτισμοῦ καὶ κατηχήσεως ἡ λαλομένη, ἡ κοινὴ, ἡ ζωντανὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Ἑλληνικὴ γλώσσα. Ὅσοι εὐτυχισμένοι ἐκλήθησαν νὰ διεμνηνεύουν τὰ Θεῖα ρήματα τὸ ἔκαναν στὴ λαϊκῆ φωνῆ, τὴν ἐμαλλὴ καί τὴν ἀπείρητη, διότι ἡ ἀλήθεια δὲ στέργει τῆς τεχνουργίας τὰ μπερδέματα, οὔτε ὑποτάσσεται στὴ σκληριὰ τῆς γραμματικῆς.

Μετὰ τὴν γλώσσα τοῦ λοιποῦ ἰδοξάσθη ὁ Λαὸς καὶ ἰδοξάσθη ὁ Χριστιανισμὸς «Ὅσπερ γὰρ ἦν πνεῦμα ὅτι ὁ Λαὸς οὐδέπω ἰδοξάσθη».

Ἀλλὰ καί ὅταν ἔνεφωτιστο ὁ Ἑλληνισμὸς ἀρχισε νὰ ζῆ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ, οἱ φιλόσοφοι τοῦ γλυκοῦ νεοῦ, σάντροφοι καὶ συμβουλάτορες τοῦ παραβάτη Ἀυτοκράτορα, δὲν ἔνοιωσαν καί δὲ θέλησαν νὰ πιστέψουν, ὅτι μαζὶ μὲ τὸ ἀνθρώπου ἀγγέλλεται καί τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀναγέννησις ἀπὸ τὰ γεμάτα σολοικισμοῦ, βροβαρισμοῦ καὶ χυδαίσιμους Ἐδαγγέλια. Ἐπολέμησαν λοιπὸν μανικῶ τὸν Χριστιανισμὸν καί τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Καί δὲν ἔγινε μὲν τὸ θέλημά τους, διότι ὁ μεγάλος σολοικισμὸς, ὅπως ὠνόμαζε ὁ Ἰουλιανὸς τὴν νέα ἠθικὴ, ἐνίκησε καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς ἐτόθηκε, ἀλλ' αὐτοὶ ἐξακολούθησαν φρενιασμένοι τὸ ἀντιπατριωτικὸ, ἀνθεθνικὸ, ἀντιχριστιανικὸ καὶ ἀντιπροδευτικὸ ἔργον τους.

Μετὰ ποῖον τρόπον καὶ μὲ ποιά μέθοδον;—Μετὰ τὸ νὰ γείνουν Χριστιανοὶ καὶ νὰ δημιουργοῦν αἵρέσεις ἀπάνω σ' αἵρέσεις, ἐν ᾧ συνάμα παραμελοῦσαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Λαοῦ, διότι περιφρονοῦσαν αὐτὸν καί τὴν γλώσσα του. Πράγματι ἡ γιά τὴν τάξιν καὶ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ματαιόσχηλον διαλογικὴ καὶ ἡ ἀτελεύτητη συζήτησις ἐγρησόμευσαν νὰ δημιουργοῦν ἀκατάπανστα ἐπὶ αἰῶνες αἵρέσεις καὶ πράγματα, τὰ ὅποια ξεθύμαινον σὲ βάρους τοῦ Κράτους, ποῦ ὑποχρεωμένο νὰ καταπολεμῆ τοὺς αἵρετικοὺς, παραμελοῦσε τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν βροβαρίων. Ἐπὶ πλέον, ὅπως τὸ εἶπαμε, οἱ ὑπνοτισμένοι μετὰ τὸ παρελθὸν δάσκαλοι, κατφρονηταὶ τῆς γλώσσας τοῦ Λαοῦ ἄφηναν ἀδίδοχτο τὸ πλῆθος, τὸ ὅποιον φυσικὰ κατηφόρισε στὴν εἰδωλολατρείαν, στὴ δεισιδαιμονίαν καὶ τὸν θρησκευτικὸν φανατισμὸν, σὲ βαθμὸν ποῦ τὸ Κράτος ἀπὸ τότε θὰ ἔπαυε νὰ ὑπάρχη ἂν μετὰ τρεῖς αἰῶνες κατηφορικῆς πορείας δὲν ἐπρόβαιναν οἱ πραχτικοὶ ἄνθρωποι σ' ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ Δασκαλισμοῦ.

Ἡ Ἱστορία τὴν ἀντιστολοιστικὴν αὐτὴν ἐξέγερσιν τὴν ὀνομάζει Αἰῶνα τῶν Εἰκονομάχων, ἢ καὶ μεταρρυθμιστικὴν ἐποχὴν. Μέσα ὅμως στὰ ἑκατὸ ἐκεῖνα χρόνια δὲν εἶνε δύσκολο γιά τὸν καλὸν παρατηρητὴ νὰ κημαρώσῃ τὸν εὐεργετικὸν ἀντιπερισπασμὸν

ποῦ συντήρησε στὴ ζωὴ τὸ Ἀνατολικὸν Κράτος ὡστε νὰ ζυπνήσῃ ἐπὶ τέλους, ὅταν ἤρθε ὁ καιρὸς, ἡ Ἰδέα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνότητος.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως τῶν πραχτικῶν ἀνθρώπων ἐστάθηκε ὁ σπουδασμένος στὸ σχολεῖο τῆς πείρας καὶ τοῦ πολέμου Ἰσαυρος, στρατηγὸς τοῦ Ἀναστασίου, ποῦ ἀπόφευγε νὰ ζῆ στὴ βρακλειούσα διότι ἐσυχαινετο, καθὼς ὁ ἴδιος ἔλεγε, τοὺς λογικωτάτους πρώτα πρώτα οἱ ὅποιοι ἐγρησόμευσαν «πρὸς εὐνοχισμὸν τῆς πολιτείας, διδάσκοντες στὴ νεολαίᾳ τεχνολογίαν, μετρικὴν, καὶ Ἀττικὴν θεματογραφίαν, δεύτερα τοὺς Θεολόγους ποῦ «τὴν ἀλήθειαν μυθοποιῶντες καὶ τοὺς οὐρανοὺς λεκανοσκοποῦντες, τὸν κόσμον τοῖς βροβαρίοις λελοπίσσει» καὶ τελευταία τοὺς καλογέροισ γιά τοὺς ὁποίους ἐπαναλάβαινε, «Ἄφες με τοὺς μοναχοὺς στρατολογῆσαι καὶ τὰ κῦτῶν ἀργῦμα δημοῦσαι κἀγὼ ἐπανακτῆσω Συρίαν τε καὶ Αἴγυπτον».

Ὁ Ἰσαυρος στρατηγὸς Λέων ἔγινε βασιλεὺς.

Μετὰ τὸ ἀνέβασμα του στὸν θρόνον ἀκούστηκε, γράφει ὁ Ζαμπέλιος στῆς Βυζαντινῆς μελέτης του, ἐλευθέρη ἡ λαϊκὴ φωνὴ νὰ λέγῃ «Ἐν ᾧ οἱ Μωαμεθανοὶ ἀπειλοῦν αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν μας, οἱ μὲν διδάσκαλοι ὀδηγοῦν τὴν πολιτείαν πρὸς ἔσχατον παρελθόν, οἱ δὲ θεολόγοι μας πρὸς ἔσχατον μέλλον. Ἄλλ' οὔτε σύγχρονοι τοῦ Περικλέους εἴμεθα, οὔτε κἀτοιχοὶ Οὐρανυπόλους. Ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ φροντίσωμεν μόνον μας διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον, διὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ τὰ τέλμα μας».

Σύμφωνος δηλαδὴ ὁ Λαὸς μετὰ τὸν βασιλεῦσά του θέλησε καὶ ζήτησε νὰ ζῆσιν πραγματικὰ καὶ ὄχι μὲ ὄνειρα ἀπὸ τὰ ὅποια εἶχε χροτάσει καὶ μετὰ τὰ ὅποια ἔφτασε ἐκεῖ ποῦ εἶχε φτάσει.

Διακρίνομε δὲ σήμερον ἀνάμεσα στῆς φλόγας τῆς πυρκαϊῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Συνοδῆς ἕνα λαὸν ἐξαγριωμένο κατὰ τοῦ δασκαλισμοῦ, ποῦ ἄρχισε νὰ καταλαβαίνει τὴν δύναμίν του καὶ ἄρχισε νὰ βραδίξῃ πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, γκρεμίζοντας τὰ ἔμπόδια καὶ καταργώντας τὰ μονοπώλια τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς παιδείας. Κι ἀκολουθεῖ ἀμέσως μιὰ ἐποχὴ δουλειᾶς καὶ προκοπῆς. Βρισκόμαστε στὸν αἰῶνα ποῦ ἀκούστηκε ἡ λαϊκὴ φωνὴ στὴν ἔπισημον ἐν ᾧ ἐπικρατεῖ παντοῦ τὸ θαυμάσιον πνεῦμα ποῦ δὲν ἐχάρινετο στὰ λίγια, ἀλλ' ἔτρεχε γάργαρον καὶ ὀμαλὸν πρὸς τὴν οὐσία. Τὸ πνεῦμα τῶν μεγάλων μεταρρυθμίσεων χειμαρρωτικὸν ἀπὸ προλήψεις, δεισιδαιμονίας, μοιρολατρείας.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἐποχὴ διέθετε πολὺ ὀλίγα μέσα, ἡ λαϊκὴ ἐκπαίδευσιν δὲν ἐξαπλώθηκε καὶ ἡ μεταρρύθμισιν ἀπέτυχε—μπορεῖ νὰ πῆ κανένας—διότι βρῆκε ἀνέτοιμο τὸν αἰῶνα. Μολαταῦτα τὰ ἑκατὸ χρόνια τῆς νίκης τοῦ λαοῦ ἀπέναντι τοῦ δασκαλοῦ ἐστάθησαν ἱκανὰ νὰ προετοιμάσουν τὴν ἐποποιίαν τοῦ Βυζαντίου καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ φρονήματος ἑνὸς λαοῦ ποῦ ἐτραγοῦδῆσε τὰ τραγοῦδια τοῦ Διγενῆ, τοῦ Φιλόπαππου, τοῦ Θεοφύλαχτου, τοῦ Λεάνδρου, τοῦ Πορφύριου, ὅπως γράφει ὁ Παπαρηγόπουλος, τῶν προσδρόμων τοῦ Μαλάμου, τοῦ Δύμου, τοῦ Μπουκουβάλα.

(*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ 119 σὺλλο τοῦ Νουμάου.

Με τὸ πείσιμο τῶν με ταρρυθμιστῶν ἔπεσε καὶ πάλι στὰ σκοτάδια ὁ λαός, κ' ἐβασίλευε ἡ σχολαστικότητα, ἡ δεισιδαιμονία, ὁ ψευδαττικισμός. Ἐκυριόχησε ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ πνεῦμα τοῦ κοιτάζε ἐπίτω χωρὶς νὰ ἐπιδιώκη τὴ σαρκοποίηση τοῦ λαϊκοῦ πόθου κ' ἐθνικοῦ ἰδανικοῦ. Ἐπεσε τέλος καὶ τὸ πατριωτικὸ συναίσθημα, διότι περιφρονήθηκε ὁ Λαός, καὶ τὸ Κράτος, προτοῦ χυθεῖ στὴ Σκλαβία, ἐτέρευτο κομματιασμένο, ἐλεινὸ, ἄτονο, ἀψυχο...

Ὅταν τελευταία ξαναδιάβασα τὶς τελευταῖες ἡμέρες τοῦ Βυζαντίου κ' ἔφρασα στὸ μοιραῖο τέλος του, ἐνοιώσα κάποιον συναίσθημα εὐχάριστο, κατὶ σὰν ἀνακούφιση. Μοῦ ἐφάνηκε σὰ νὰ ἐτελείωνε ἐπὶ τέλους ἡ μακροχρόνια καταδικασμένου ἀρρώστου ἀγωνία, καὶ ξανάσκανα διότι ἐσταμάτησε ὁ αἰωνόβιος ἐπιθανάτιος ρόγχος ὁ ἀκουόμενος διὰ μέσου τῆς λογοκοπίας, τῆς ἀβελτηρίας καὶ τῆς ἀπατρίας τῶν βραμυκίων τῆς βασιλεύουσας. Κι ὅταν ἔμπαιναν οἱ Τούρκοι στὴν Πόλη δὲ συμπόνεσα γιὰ τὸ πείσιμο. Ἀλλὰ μήτε διέκρινα πλέον—ὅπως μ' ἐσυνείθισαν νὰ λέω—ὅτι στὰ χρόνια τῆς σκλαβίας ποῦ ἀκολούθησε μαῦρη νύχτα καὶ ζόφος ἐσκέπασε τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα. Ἀπ' ἐναντίας τὸ τέλος τοῦ Βυζαντίου μ' ἐχρησιμοποίησε καὶ στὸν θάνατό του εἶδα ἕνα λυτρωτὴ, ποῦ ἐλευθέρωσε τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἀπὸ τὰ σίδερα τοῦ Σχολαστικισμοῦ. Ἐκαμάρωσα πτὰ τετρακκίσι χρόνια τῆς πολιτικῆς τυραννίας τὸν περιφρονημένο ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Βικονομάχων λαὸ νὰ ξαναγεβαίνει στὴ σκηνὴ τῆς ἱστορίας καὶ ν' ἀρχινᾷ νὰ σκέπτεται, νὰ μιλή, νὰ θέλῃ, νὰ ἀυτοδημιουργῆται.

Ἐλευθερωμένο ἀπὸ τὴν τυραννία τοῦ Δασκάλου τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας ἐτοιμάζει τὴν ἀναγέννησή του καὶ τὴν ἀνάστασιν τῆς Πατρίδας. Σκυφτός ὑπὸ ζυγὸ σκληρότατον ὁ γκισούρης ἐμελέτησε καὶ ἐνοιώσε πῶς εἶναι ἀνάγκη γιὰ νὰ λατρεύσῃ τὴν πίστη του, νὰ ἐλευθερωθῶν οἱ ὀμόδοξοι κι ὁμόγλωσσοι. Σέρνοντας τὴν ἀλυσίδα τοῦ Σκλάβου ὁ Ραγιάς εἶχε καὶ μεγίστη δύναμη τοῦ πνεύματος ἐλεύθερη καὶ εἶδε ὅτι θὰ λυτρωθῆ ὅταν καταστῆ ἄξιος τῆς Ἐλευθερίας.

Κι ἀκούεται τότε ἡ λαϊκὴ φωνή, ἀδύνατη καὶ λυγρὴ στὴν ἀρχή, μεγαλυνομένη ὀλοένα, πολεμόκρατη στὸ τέλος νὰ ὑμνῆ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐλευθερία καὶ νὰ συσταίῃ τὸ μῖτος πρὸς τὸν ἄπιστον. Ὁμαλή, ἀνδρική, ζωντανή, μιλώντας στὴν καρδιά ἢ γλῶσσα τοῦ Λαοῦ, ξαναχθεῖ στὰ στήθεια

τῶν Ραγιάδων τὸ βαθὺ μῖτος κατὰ τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς τυραννίας.

«Μάννα σου λέω δὲν μπορῶ τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω». Ἐβροντοφώνησε ὁ σκλάβος Λαός πρὸς τὴν τρανὴ μητέρα του, τὴν Πατρίδα.

Ἡ ἐπιστήμη ἀναγνωρίζει ὅτι ὁ Λαός ἀνεκνεύεται πάντοτε καὶ εἶναι πάντοτε νέος· ἔχει δὲ σὲ κάθε στιγμὴ τοῦ βίου αἰσθημὰτα νέα, τὰ ὁποῖα ἐκφράζει μὲ τὴ ζωντανὴ του γλῶσσα καὶ σύμφωνα μὲ τὰ ὁποῖα τρέφει τὰ ἰδανικά του ποῦ ἀγωνίζεται καὶ μοχθεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ.

Ἡ Ἐπιστήμη καὶ τὴν περίστασιν τούτη θ' ἀναγνωρίζει ὅτι γιὰ Σχιββαλὲθ τῶν δυναστευομένων ἐχρησίμευσε ὁ πόθος νὰ ξαναπροσκυνηθῶν στὴν Ἁγία Σοφία. Πόθος ποῦ ἀποδείχθηκε τὸ μῖτος πρὸς τὴν ἀσεβεία καὶ τὶς ἐλπίδες τῆς πολιτικῆς ἀποκαταστάσεως. Ἡ δὲ γλῶσσα ποῦ στὸν Λουϊτπράνδο καὶ τὸν Λουδοβίκο ἐπρόδωσε τὴν ἐθνότητά του Ἁνατολικὸ κράτος καὶ γιὰ τοῦτο ἀποκάλεσαν τὸν Νικηφόρο βασιλέα τῶν Γραικῶν κι ὄχι τῶν Ρωμαίων, ἡ λαϊκὴ κινήσιν φωνή, τὸ παμμέγιστον πραγματικὸ τεκμήριον τῆς κοινῆς καταγωγῆς, ἐχρησίμευσε νὰ σριχτοδέσῃ τοὺς διασκορπισμένους ἀδελφούς καὶ νὰ προβάλλῃ ἡ ἰδέα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνότητος.

Κι ὅμως ἡ γλῶσσα αὐτὴ ἀποκαλεῖται ξένη, νόθα, βάρβαρη! Συκοφαντίες καὶ μωρολογίες τῆς ἐλαφρομυαλίας τῶν Σχολαστικῶν ποῦ δυστυχῶς ἐδῶσαν ἀφορμὴ κ' ἐπέτρεψαν σὲ καλοθελητάδες νὰ ἀρνηθῶν τὴν ταυτότητα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Κι ὅλα αὐτὰ νὰ γίνονται ἀπὸ τὴ μονομανία τῆς μεταβολῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας σ' Ἑλληνίδα φωνήν!

Ὀλέθρια, μὲ τὴν ἀλήθεια, μανία, διότι αὐτὴ ἐνέπνευσε τοὺς λογιώτατους καὶ κατὰ τὴν τελευταία ἀναγέννησιν νὰ ὑποβάλλουν στὸ Ἔθνος Ἰδανικά Sine re substantium, πόθους κι ὄνειρα ποῦ δὲν ἐβγαίνουν ἀπὸ τὴν ψυχὴ μήτε ἐβασίζοντο στὰ αἰσθημὰτα τοῦ λαοῦ. Ὀλέθρια μανία διότι στὴν ἐπιτυχῆ ὑποβολὴ αὐτῶν τῶν φαντασιοπληξίων τοῦ λογιωτατισμοῦ χρεωστούμε—ὅπως θὰ δοῦμε—τὴ σημερινὴ νεκροφάνεια, ποῦ ὅλοι ὁμολογοῦμε καὶ τὴν κατὰστασιν ποῦ οἰκτερούμε.

Οἱ μωρότατοι καὶ τολμηρότατοι δάσκαλοι βλέποντας ὅτι κατορθώνουν νὰ ὑποβάλλουν στὸ λαὸ λέξεις κι ὀνόματα, ἐφραντάσθησαν ὅτι μποροῦν ν' ἀλ-

λάξουν καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ἀνθρώπων, τὰ αἰσθημὰτά τους. Δὲν κατάλαβαν πῶς μπορεῖ ὁ Κολοκοτρώνης νὰ φορέσῃ περικεφαλαία καὶ νὰ ζωστῆ τοῦ Λεωνίδα τὸ σπαθί, ἀλλὰ θὰ συγκινή τὸ στρατό του μὲ τὴ γλῶσσα τῆς καρδιάς. τὴν Ἑλληνικὴ, τὴν ἀληθινή καὶ θὰ κινή τὰ ὄπλα τοῦ στρατοῦ του ἢ ψυχὴ τῆς πατρίδας ποῦ μισεῖ τὸν ἄπιστον καὶ λατρεύει τὴν Ἐλευθερίαν. Δὲν ἐνοιώσαν ὅτι δὲν θὰ συγκινή βέβαια τὰ παλληκάρια τοῦ Κολοκοτρώνη τὸ κεφάλι τοῦ γραμματισμένου ποῦ λιποψυχεῖ ἀπὸ ἀναγὰλλιασιν προσδοκῶντας τὴν ἀνάστασιν τῆς δωρικῆς μετοχῆς «Μολών».

Κ' ἐτοῖ ἐσχηματίσθησαν κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν δύο Σχολεῖα.

Τὸ πρῶτον ἀκόμιμον, ἐπίκαιρον, πρακτικόν, φυσικόν. Τὸ δεύτερον δασκαλικόν.

Τὸ πρῶτον τὸ διηύθυναν οἱ ἀματωλοὶ κ' οἱ κλέφτες. Τὸ δεύτερον οἱ λογιώτατοι.

Καὶ τὸ μὲν ὑπῆρξε τὸ μορφωτικὸ σχολεῖον ἀνδρῶν ἐλευθέρων, ὅπου ἐμάθαιναν τὸν χειρισμὸ τῶν ὀπλων, ὅπου ἀνάθρεφαν τὴν αὐτοπεποίθησιν κ' ἐσυνείθιζαν τὸ μαθητὴ νὰ περιφρονῆ τὴ δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. Σ' αὐτὸ ἐνέπνευαν τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδας καὶ τῆς ἐλευθερίας, τὸ σέβασμό πρὸς τὴν Πίστην καὶ τὸν ἥρωα ποῦ πέθανε μαχόμενος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ μὲ τὴ γλῶσσα τῶν αἰσθημὰτων ἐτραγουδοῦσαν κ' ἠμνοῦσαν τὰ ἰδανικά τὰ ἑποῖα σὲ λίγο θὰ λάβαιναν καὶ σάρκα καὶ ὀστά. Ὁ δὲ ἀντίπαλος τῶν ἀνδρῶν τραγουδιῶν ἀναθε καὶ κάτω στὸν κάμπο στὰ στήθεια τοῦ Ραγιά τὸν ἱερὸν πόθον τῆς ἀναστάσεως τοῦ Γένους.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀκρὴ ξενικῶντας οἱ δάσκαλοι μὲ τὸ δεύτερον σχολεῖον ἐφρόντιζαν νὰ δείξουν τὴ λαμπρότητα κόμμου περκαμένου καὶ τὴν ὁμορφίαν φωνῆς ἀγνωστῆς· νὰ συγκινήσουν δὲ ἕνα λαὸ ζωντανὸ μὲ μιὰ Μούμια ποῦ ἀπὸ μακρὰ φαντάζει σὰν ἄλλη Fata morgana, ἀλλ' ἀπὸ κοντὰ χάνεται, διότι δὲν ὑπάρχει οὔτε οὐκ ἰδανικὸν, ὅπου δὲν ὑπάρχει αἰσθημὰ, ὅπου δὲν ὑποδείχνηται ὁ φυσικὸς τρόπος γιὰ τὴ σαρκοποίησιν τοῦ ἰδανικοῦ.

Μολαταῦτα οἱ δάσκαλοι ἐβάλλθησαν νὰ κάνουν τὸν Κατσαντώνη νὰ σκοτωθῆ φανατισμένος ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν τοῦ Πλάτωνος, θεωρῶντας ὅτι δὲν ἀρκοῦτε ἐσεβασμὸς στὴν πίστην του καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἐλευθερίας.

Δημιουργήθηκε λοιπὸν ἀντιμέτωπη τῶν ἰδανικῶν τῆς Λαϊκῆς ἀναγεννήσεως ἡ Δασκαλοπαρὰσκευασμένη Ἑλληνοπρέπεια.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑΣ»

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΚΑΜΠΥΣΗΣ

ΟΙ ΛΕΚΑΠΗΝΟΙ

ΠΡΑΞΗ Β'.

Ἡ πλατεία τοῦ Συντάγματος. Ὅμιλοι συζητοῦν καὶ λογομαχοῦν. Φωνές κι ἀντάρτες, ὁ ἀγὸς τους μόνον ξεχωρίζει. Ἀπὸ ἕνα ὄμιλον:

Ὁ Αὐός. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀποστολὴ τοῦ στόλου...

Ὁ Βός. Ἐνέργεια!.. Ἐνέργεια!..

Ὁ Γός. Σπαράζει ἡ καρδιά τοῦ Ἑλληνα μ' αὐτὴν τὴν καταστάσιν...

Ὁ Αὐός. Δὲ μ'ἀφίνετε νὰ μιλήσω. Ὁ στόλος δὲν ἀρκεῖ· πρέπει νὰ πάει καὶ στρατός. Δὲν εἶναι πλέον κρυφὸ, ἡ Εὐρώπη ζητεῖ ἀπὸ μᾶς τετελεσμένον γεγονός...

Ὁ Βός. Fait accompli..

Ὁ Αὐός. Μᾶς φωνάζει, ἀδέρφια, νὰ τὴ Κρήτην, σὰς τὴ

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀπ' 117 φύλλου τοῦ «Νουμάς».

δίνουμε, ἀρκεῖ νὰ πάτε νὰν τὴν πάρτε...

Ὁ Γός. Ἡ κυβέρνησιν ἀδρανεῖ...

Ὁ Βός. Ὅ,τι ἔχει νὰ ἐλπίζει κανεὶς εἶναι μόνον ἀπὸ τὸ βασιλιά.

Ὁ Αὐός. Τὸ εἶπε ὁ ἴδιος. θὰ τεθεῖ ἐπὶ κεφαλῆς τετρακοσίων χιλιάδων Ἑλλήνων καὶ θὰ ἐισβάλλει στὴ Μακεδονία...

Ὁ Γός. Κι ὁποῖος σολμῆσει ἄς τὸν βγάλει τότες...

Ὁ Αὐός. Ἐμεῖς εἴμεθα σήμερον οἱ δυνατοί...

Ὁ Βός. Ἐμεῖς κρατοῦμε τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης στὰ χέρια μας...

Ὁ Γός. Καὶ τὴν Κρήτην θὰ πάρουμε καὶ τὴ Βερολίνοι γραμμὴ θὰ ζητήσουμε.

Ὁ Αὐός. Ναί, ἀλλὰ χρειάζεται ἐνέργεια. Τί κάμνει ἡ κυβέρνησιν, κύριοι; Τί κάμνει τὸν καιρὸ τῆς ἡ Βουλῆς; Ἐμεῖς ὁ Λαὸς πρέπει νὰ τὸ φωνάζουμε. Ἐμεῖς ἀυθόρμητοι πρέπει νὰ πᾶμε καὶ νὰν τοὺς τὸ ἐπιβάλλουμε.

Οἱ Ἄλλοι. Βέβαια!.. Βέβαια!

Ὁ Αὐός. Ὁφείλουμε τὰ πόγυμα νὰ κάμουμε διαδήλωση, ἐπιθετικὴ διαδήλωση. Νὰ καλέσουμε τὶς συντεχνίες, τοὺς συλλόγους. Νὰ πᾶμε στοὺς ὑπουργούς, στοὺς ἐπιφανεῖς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, στὸ βασιλιά τὸν ἴδιον...

Οἱ Ἄλλοι. Μάλιστα!.. Μάλιστα!..

Ὁ Αὐός. Τὸ ἔθνος ζητεῖ δράσιν. Νέες σελίδες δόξας θὰ γράφει στὴν ἱστορία του. Πρέπει κανεὶς ἀπὸ μᾶς νὰ μὴ

μείνει ἀδρανής. Ἡ Κρήτην, κινεῖται, σφίζεται καὶ μᾶς καλεῖ αὐσίον ἡ Μακεδονία θὰ πάθει τὰ ἴδια. Ἴδαιτε, τὰνδραγαθήματα τοῦ Μπρούφα πέρου ἀποστόμωσαν καὶ τοὺς Βουλγάρους. Ἡ Ἑλλὰς ἔχει νὰ ἐπιτελέσει προορισμὸν μεγάλο στὴν Ἀνατολή. Εἴμεθα εὐτυχεῖς ποῦ στίς ἡμέρας μᾶς ἀντίτειλε ἡ πηγὴ τοῦ νέου μέλλοντος...

Ὁ Κόσμος (φρενήρης). Ζήτω ἡ Ἑλλὰς... Ζήτω τὸ Ἔθνος!..

Ὁ Αὐός. Τρέξατε, καλέσατε τὸ λαὸ καὶ αὐθόρμητοι ὅλοι νὰ περιτρέξουμε τοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας. Θὰ τηλεγραφηθεῖ στὴ Εὐρώπη ἡ διαδηλώσῃ μας καὶ ἡ κοινὴ γνώμη θαγκαλιάσει τὸ ζητημὰ μας...

Ἐνας (ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὁμίλους τρέχοντας). Ἐσεῖς τί καθόσατε;

Ὁ Βός. Εἶναι τίποτα νεώτερον;

Ὁ Ἐνας. Δὲν τὰ μάθατε; Ἐγὼ βιάζομαι.. (τρέχει μ' ὄρμη).

Ὁ Αὐός (σ' ἄλλους ποῦ τρέχουν). Τί τρέχει;

Ἐνας. Οἱ στόλοι τῶν δυνάμεων ἐμπόδισαν τὴν «Υ-δρα» καὶ τὸ «Μισαούλη» νὰ μπομπαρδίσουν.

Ἄλλος. Μόλις ἐτέντωσαν τὰ κανόνια τους καὶ στὴ στιγμὴ τὰ θεωρητὰ τῆς Ρωσίας καὶ Γαλλίας ἔβαλαν μπουκα κατ' ἀπάνου τους.

Ἄλλος. Ἡ Ρωσία μᾶς ἀντιπράττει φανερά!.. ὁ Πανσλαβισμὸς!.. ὁ Πανσλαβισμὸς!..

Ἡ ζήλεσφτῆ Νεοελληνική ψυχὴ θεμέλειωσε τὴν Ἀναγεννησὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸ Ἐθνηκευτικὸ αἰσθημα, στὴν ἀγάπη τῆς ἐλευθερίας καὶ στὴν ἀνάγκη δημιουργίας ἐνὸς παρόντος, μιᾶς πατρίδας κ' ἐνὸς μέλλοντος.

Ἡ δασκαλοπαρσκευασμένη Ἑλληνοπρέπεια μὲ πολλὰ λόγια ζήτησε νὰ ἐπιβάλλῃ τὸ σεβασμὸ πρὸς τὸ παρελθόν γιὰ νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ἰδέα ὅτι τὸ μεγαλειότερο μας ἔθλο εἶνε ἡ ἀπόδειξη τῆς εὐγενικῆς καταγωγῆς μας. Κ' ἐπιτέλους κοινολογοῦσε τὴν ταρταρινική βεβαίωση ὅτι εἴμεθα οἱ κλητοὶ ν' ἀναστήσομε τὸν ἀθάνατο πολιτισμὸ.

Μὲ δύο λόγια : Οἱ μεγαλότολμοι καὶ μεγαλόστομοι λογιώτατοι ἐμαστόρεψαν τὴν Νεοελληνική ψυχὴ καὶ τὴν ἔμαθαν νὰ δείχνῃ τὴν Ἑλληνοπρέπεια τῆς μὲ κούφια λόγια ἀπερὶ ἀθανασίας τῆς Ἑλληνίδος καὶ θαυμασίας ἐντολῆς, προσκολῶντας γιὰ ζόμπλι τὸ φιλελληνισμὸ.

Ἐπλάσαν δηλαδὴ ἕνα μῦθον κακοραμμένο καὶ εἶπαν ἐπὶ τὸν πολεμιστὴ «Dei fabula magistra».

Ξανάρχισε καὶ τὴν ἀσχημότατο παιχνίδι ποῦ ἔπαθαν οἱ λογιώτατοι στὸ Βυζάντιον. Ὅπως τότε τὸ φάσμα τοῦ Ρωμαϊσμοῦ ἐμπόδιζε πάντοτε τοὺς καινοτόμους καὶ πραγματικοὺς ἀνθρώπους νὰ ὀργανώσουν ἕνα σεμνὸ, συμμαζευμένον Γραικικὸ Βασίλειον ποῦ θὰ ἔμπούσε νὰ ζήσῃ καὶ νὰ προκύψῃ, ἔτσι καὶ τὴν Ἑλληνοπρέπεια στάθηκε ἀντίμαχη καὶ σταμάτησε τοὺς φρόνιμους καὶ τοὺς ἥρωες νὰ σχηματίσουν ἕνα σωστὸ, νοικοκυρεμένο, μυαλωμένο Κράτος.

Ὁ Ρωμαϊσμός ἔσερνε πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ Γραικικὸ ἢ Ἑλληνομανία σπρώχνει πρὸς τὸν γκρεμὸν τὸ Νεοελληνικὸ Βασίλειον.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

—Τέλος πάντων τί τὰ θές; ὁ παρᾶς εἶναι ἡ μεγαλύτερη δύναμη. Φτερά σου δίνει καὶ πετάς...

—Δὲ βρῦσαι.

—Τί; Δὸς μου ἕνα κατοστάρικο νὰ μὲ χάσῃς ἀπ' τὰ μάτια σου ὅσο νὰ πῆς τρία.

—Πῶς σου φαίνεται τὸ νέο ὄραμα μου;

—Μιά σὰ νὰ μυρξίει; λιγάκι Σαρβοῦ.

—Ποτέ! σου ὀρκίζομαι: ὅτι δὲν ἔχω καθόλου ἰδέαν ἀπὸ τὰ ἔργα του.

—Ἐ! τότε θὰ σὲ ἀντέγραφε ὁ μουσαφίρης.. προκαταβεβλικάς!..

Ὁ Κόσμος. Κάτω ἢ Ρωσία κ' ἢ Γαλλία... Ἄλλος. Μονάχα τ' Ἀγγλικά θωρηχτὰ μᾶς ἐδόθησαν. Μόλις ἐμπουκάρισαν κατὰ τοῦ «Μικούλη» τὰ Ρωσικά καὶ τὰ Γαλλικά, μπουκάρουν κ' ἐκεῖνα κατ' ἀπάνου τους. Χτυπάτε, τοὺς λέει, ἐσεῖς τὰ Ἑλληνικά, μὰ χτυπάμε κ' ἐμεῖς ἐσεῖς. Κ' ἔτσι ἐγλύτωσε ὁ «Μικούλης» Ὁ Κόσμος (φρηνήρης). Ζήτω ἢ Ἀγγλία... Ὁ Ἄος Τραδάτε, παιδιὰ, στὴν Ἀγγλικὴ πρεσβεῖα νὰ εὐχαριστήσομε... Ὅλοι μαζί!.. Ὁ Κόσμος. Ναι!.. Ναι!.. Ζήτω ἢ Ἀγγλία! Ζήτω ἢ προστάτριά μας... Ζήτω!.. (ὁ κόσμος ξεκινάει σὲ διαδήλωση καὶ ἀκούγεται ἡ φωνὴ του. Κάτω ἢ Ρωσία κ' ἢ

ΠΡΑΞΗ Δ'

Γαλλία!.. Ζήτω ἢ Ἀγγλία!..)

Ἡ Μάρθα (κάθεται στὸ λιβάνι κρατώντας ἕνα βιβλίον πότες διαβάζει καὶ πότες προσηλώνεται ἀφηρημένη μὲ τὸ βλέμμα τῆς ἀπλανές).

Ὁ Λέαντρος (μπαίνοντας ἀπὸ τὴν πόρτα). Ἐδῶ εἶσαι;

Ἡ Μάρθα (μόλις τὸν κοιτάζει σὲ λίγο). Ἄε: μὲ τὴ μπῆνα σου.

Ὁ Λέαντρος. Γιατί; Οἱ ἄλλοι ποῦ πᾶνε; Κατάλαβα Σήμερα εἶταν τὸ μνημόσυνο τῆς Μαρίας καὶ δὲν μὲ πῆραν μαζί τους...

Ἡ Μάρθα. Ποιὸς σοῦ εἶπε νὰ κοιμᾶσαι;..

Ὁ Λέαντρος. Ἐγὼ τοὺς εἶπα νὰ μὲ ξυπνήσουν, νὰ!

Ἐγὼ ἤθελα νὰ πάω στὸ μνημόσυνο τῆς Μαρίας μας.

ἜΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ

Ἐνα βράδυ μῆκαμε μὲ τὸ Στέφανο Ραμᾶ στὴν μπέρα τοῦ Ζαχαράτου, στὸ Σύνταγμα. Εἴχαμε ἀρχιωνεῖ ἀπόξω, ἀπὸ τὴν πλατεῖα, μὰ κουβέντα ὄχι καὶ τόσο νολακρευτική γιὰ τὸν κ. Μωρεῆς—ὄχι τὸν φημισμένον ποιητὴ τῶν «Στροφῶν» καὶ τῆς «Ἰφιγένειας», ἀλλὰ τὸν σχολαστικώτατο κύριο, ὅπως μᾶς τὸν παρουσίασαν οἱ Ἀθηναῖκες ἐφημερίδες ποῦ βάλανε στὸ στόμα του λόγια ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ τὰ πεῖ ποτὲ οὔτε ὁ ἀνοητότερος σιχοκλόπος τῆς «Ἐσπερινῆς».

Ὁ Ραμᾶς ἔλεγε κ' ὑποστήριζε, χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ τὸν ἀντικρούσω, πὼς ἀδύνατο νᾶναι ποιητὴς ἀληθινὸς ἕνας κύριος ποῦ λέει τόσο μεγάλες ἀνοησίες. Ἄν τὸν ἔχουν οἱ Γάλλοι γιὰ ποιητὴ, τότε ἀλλοίμονο στοὺς Γάλλους. Θὰ πεῖ πὼς ἡ Γαλλία κατοικεῖται σήμερα μονάχα ἀπὸ Κουρούπηδες καὶ Μιχαηλίδηδες.

Μῆκαμε λοιπὸν ποῦ Ζαχαράτου. Μόλις καλοκαθῆσαμε, γυρίζει καὶ μοῦ λέει ὁ Ραμᾶς:

— Κοίταξε σ' ἐκεῖνο τὸ τραπέζι! Νὰ ὁ Μωρεῆς, νὰ κὶ αὐτὸ ποῦ σοῦλεγα ὄξω!

Καὶ πραγματικῶς ὁ ποιητὴς τῆς «Ἰφιγένειας» καθότανε σ' ἕνα τραπέζι, μὲ τὸν Κουρούπη, μὲ τὸν Τσοκόπουλο καὶ μ' ἄλλες φιλολογικῆς σουπιές.

Κατόπι ἔμαθα πὼς ὁ δυστυχημένος ἀνθρωπος καταδιώκεται ἀμείλιχτα ὡς ἱστοσοφύδοκος ἀπὸ τὰ φιλολογικὰ αὐτὰ ἀποσπάσματα. Ἀν κοτάει νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ σπίτι του, νὰ κάνει μιὰ βόλτα στὸ Σύνταγμα, νὰ μπῆ στοῦ Ζαχαράτου. Ἐνα φιλολογικὸ ἀπόσπασμα θὰ βρεθῆ πάντα μπροστὶ του νὰ τὸν συλλάβει. Διοικητὲς τῶν μεταβατικῶν αὐτῶν ἀποσπασμάτων εἶναι ὁ κ. Μιχαηλίδης τῶν «Παναθηναίων», ὁ κ. Σενόπουλος, ὁ κ. Κουρούπη, ὁ κ. Καμπουρογιῶς τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης καὶ ἄλλοι μερικοί. Νὰ σὲ βλέπει ὁ κόσμος στοῦ Ζαχαράτου ἢ στὸ Σύνταγμα μὲ τὸν ποιητὴ, σὲ παίρνει ἀμέσως γιὰ φιλόλογο. Νὰ ὁ λόγος ποῦ τοῦ γίνεται αὐτὴ ἡ καταδίωξη. Εἶναι κ' ἕνας ἄλλος, ἡ ἐλπίδα πὼς μπορεῖ νὰ γράφει κατὶ γιὰ τὸ ταξίδι του, σὰ γυρίζει στὸ Παρίσι, καὶ νὰ τοὺς ἀναφέρει ὄλους αὐτοὺς τοὺς κυρίους ποῦ τὸν πολιορκιοῦνε σήμερα.

Ἄς εἶναι. Ὁ Μαλακάσης ἤρθε καὶ μᾶς ρώτησε

ἂν θέλομε νὰ γνωριστοῦμε μὲ τὸν κ. Μωρεῆς. Τιμὰς νὰ γνωριστοῦμε μ' ἕνα φημισμένον Γάλλο ποιητὴ ποῦ τυχῆ—εὐτύχημα γιὰ τὴ φυλὴ μας κὶ αὐτὸ—νᾶναι καὶ πατριώτης μας.

Ὁ Μαλακάσης μᾶς τὸν ἔφερε. Ἄμα σηκώθηκε ἀπὸ τὴν καρέκλα του γιὰ νὰρθῆ σὲ μᾶς, κἀποια σουπιὰ τοῦ σφύριξε πὼς εἴμαστε Ψυχαστρεφῆ. Ὁ ποιητὴς μᾶς κοιτάζει, εἶδε πὼς δὲ δείχνει τὸ ἐξωτερικὸ μας οὔτε ληστές, οὔτε δολοφόνους, καὶ μᾶς πλησίασε ἄφοβα.

Ἀπὸ ὄρες καθῆσαμε μαζί του. Μίλησε πολλὰ κ' εὐχάριστα. Ἡ πόλαφη σωστὴ ἢ συντροφιά του. Ἔτσι, ὅπως εἶναι γλυκόλογος ἢ εὐγενικὸς στὸ φέρσιμό του, σὲ σκλαβώνει μὲ τὴν πρώτη κουβέντα του. Ὁ Ραμᾶς ἤθελε νὰ τὸν ξεμαρξίσει, νὰ μάθει τίς ἰδέες του, γιὰ τὴ γλῶσσα, γιὰ χιλία δὲ ἄλλα πράματα, ποῦ σχετίζονται μὲ τὴ σημερινὴ μας ζωὴ, καὶ μὲ τὴν πολιτικὴ καὶ φιλολογικὴ κατάσταση μας. Ὁ ποιητὴς ὅ,τι φρονοῦσε μᾶς τὸλεγε. Πολλὲς φορὲς μάλιστα μᾶς ἔδειχνε μὲ τὰ λόγια του πὼς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰ 74, ποῦ φηγε ἀπὸ δῶ, δὲν τοῦ ξαναδόθηκε καιρὸς νὰ τὴν μελετήσῃ. Μὰ δὲν πείραζε. Μιλοῦσε πάντα ὡς ποιητὴς κ' ἤτανε θελτικὸ ὅ,τι κὶ ἂν ἔλεγε.

Γιὰ τὴ γλῶσσα φοβότανε—φόβος ποιητικὸς κὶ αὐτὸς—μῆπως οἱ Ρωμιοί, ἂμ' ἀρνηθοῦνε τὴν καθαρῆουσα, πᾶρουν νὰ βλέπουν πᾶ τὸν Παρθενῶνα, καὶ γέλασε ἂμα τὸν βεβαίωσαμε πὼς αὐτὸ δὲ θὰ γίνε ποτὲ, γιὰ τὸ νὰ βλέπεις τὸν Παρθενῶνα εἶναι τεμπέλικη δουλιὰ κ' οἱ Ρωμιοὶ δὲν εἶναι κοιτοὶ νὰ τὴν ἀφήσουνε τέτια δουλιὰ ἀπὸ τὰ χέρια τους.

— Καὶ γιὰ τὸ γλωσσικὸ μας ζήτημα, τὸν ἐρωτᾶται ὁ Ραμᾶς.

— Μὰ δὲ μοῦ δόθηκε καιρὸς νὰ τὸ μελετήσω. Καταγίνουμαι τόσα χρόνια τώρα μὲ τὴ Γαλλικὴ γλῶσσα καὶ μὲ τὴν Γαλλικὴ φιλολογία. Ποῦ καιρὸς καὶ γι' ἄλλα! Ὅ,τι ξέρω εἶναι, κεῖνο ποῦ μπορεῖ νὰ ξέρει καὶ κάθε ξένος ποῦ ἀγαπᾷ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ποῦ δὲν τοῦ μινε καιρὸς νὰ μελετήσῃ τὴ ζωὴ τοῦ σημερινοῦ Ἑλλήνος. Δὲ θέλω μονάχα οἱ σημερινοὶ Ἑλληνες νὰ ποταβηθοῦνε ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους, νὰ τοὺς ἀρνηθοῦνε, νὰ τοὺς λησιμονήσουνε!.. Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ γίνε ποτέ!

— Αὐτὸ ἴσα ἴσα πρέπει νὰ γίνε! φωνάζει ὁ Ραμᾶς. Πρέπει νὰ λησιμονήσουνε τοὺς προγόνους μας καὶ νὰρνηθοῦμε νὰ ζοῦμε σὰ Ρωμιοί, σὰν καινούριος λαός! Ἀρκετὰ ὀργίσαμε ὡς ἀπόγονοι.

(κλαίει) Γιατί νὰ μὴ μὲ ξυπνήσουν; Ἡ Κάκια γιατί πῆγε; Ἡ Μάρθα (ἀφαιρημένη). Νὰ ποῦ δὲν πῆγα οὔτε γῶ.

Ὁ Λέαντρος. Θέλω νὰ πάω, σοῦ λένε... Ἐγὼ τὴν ἀγαποῦσα τὴ Μαρτίνα... σὲ λίγο). Ἐσὺ γιατί δὲν πῆγες;

Ἡ Μάρθα. Μὲ πονοῦσε τὸ κεφάλι μου. (ἀφίνει τὸ βιβλίον τῆς καὶ τενοῦνεται στὸ διδάνι μὲ ὀσση τεμπελιάς).

Ἄχ! θεὲ μου!

Ὁ Λέαντρος. Πῶς σὲ πονεῖ τὸ κεφάλι σου; Δὲν ἔπερνες σκόνη;

Ἡ Μάρθα (δείχνοντας ἕνα ζετυλισμένον χαρτάκι στὸ τραπέζι). Πῆρα καὶ σκόνη... (γέρνει τὸ σῶμα τῆς κὶ ἀκουμπᾷ τὸ κεφάλι τῆς στὸ χέρι τῆς).

Ὁ Λέαντρος. Ἐέρεις, Μάρθα; ντένεσαι νὲ πάμε κ' ἐμεῖς;

Ἡ Μάρθα. Τώρα πᾶ εἶναι τελειωμένον τὸ μνημόσυνο Κάθησε φρόνιμα... (βυθίζεται σ' ἀφαιρητῆ).

Ὁ Λέαντρος. Δὲν κάνω τίποτις. (ἐξακολουθεῖ νὰ περιρᾶζει ἐπιπλα καὶ νᾶνησχεῖ! λέγει μερικές ἀσχετες κουβέντες κ' ἡ Μάρθα δὲν τοῦ ἀπαντᾷ) ἐκεῖνος παίζει κάμποσο ξεχνάει τὴν πρώτη σκυθρωπιὰ καὶ σὲ λίγο σιγοψέλλει τραγουδι τοῦ σχολεῖοῦ λίγο δυναμώνοντας τὴ φωνὴ του:

Ἡ γλυκυτάτη Ἄνοιξη μὲ τᾶνήη στολισμένη ροδοστεφανωμένη τῆ γῆ γλυκοτρεφᾷ κ.τ.λ.

Ἡ Μάρθα (σιγὰ σιγὰ συνέχευται) κοιτάζει τὸ Λέαντρο κἀμποσοῦ ἐπιπτα πέρνει τὸ βιβλίον τῆς πάλι, τᾶκουμπᾷ στὸ γόνα τῆς καὶ γράφει μὲ τὸ μολύβι στὸ περιθώριον κάτι. Περνάει ἀρκετὴ ὥρα.) Τί μοναξιά!..

Ὁ Λέαντρος. Τί εἶπες;

Ἡ Μάρθα (δὲν ἀπαντᾷ).

Ἡ Κάκια (μπαίνοντας ἀξέσφρα ντυμένη μὲ μαῦρα καὶ κρατώντας τὸ καπέλο τῆς στὰ χέρια). Ἐδῶ εἶνε. Καλημέρα Μάρθα (ἀπὸ τὴν πόρτα) Κύριε Περικλῆ, ὄριστε...

Ὁ Περικλῆς (μπαίνοντας) Καλημέρα σας (χαιρετιοῦνται τυπικὰ ἡ Μάρθα πολὺ ταραχημένη ὁ Λέαντρος δείχνει μιὰ κάπια χαρὰ γιὰ τὴν ἐπάνοδο τοῦ Περικλῆ).

Ἡ Κάκια. Εἶδες, Μάρθα, σουσπρίξ. Ἐπερμένεις ποτέ; πὼς θὰ ἔρχομουν μὲ τὸν κ. Περικλῆ μαζί;

Ἡ Μάρθα. Ἐγὼ ὑπέθετα πὼς ὁ κ. Περικλῆς εἶταν ἀκόμα ἐπὶ τὸν πόλεμον.

Ὁ Περικλῆς. Εἶναι λίγες μέρες ποῦ ἔρθε: μόλις ἐπάνησαν πλέον τὰ πράγματα πὼς θὰ ἐσταματοῦσαν, δὲν εἶχα λόγον νὰ μὲνω πλέον ἐκεῖ.

Ἡ Μάρθα. Ἐμπαχίνουμε μὲ εὐχαρίστηση πάντα τοὺς ἡρώεσμούς σας.

Ὁ Περικλῆς (μὲ τραχή). Μὲ συγχωρεῖτε. Εἴσατε ὁ πρῶτος ἀνθρωπος ποῦ ἐπιχειρεῖ νὰ μὲ εἰρωνευτεῖ.

Ἡ Μάρθα (ξέστοχα). Ὅχι, σὰς βεβαίωω. Ἄν μετριοφρονεῖτε ἐσεῖς, ἐγὼ δὲν λέγω παρὰ ὅ,τι ἐδίδαξα στίς

Πρέπει δὴ καὶ μπρὸς νὰ δουλέψουμε νὰ γίνουμε π ρ ὄ γ ο ν ο ι καὶ μ ε ῖς...

— Εἶναι βρωμιὰ ἀπὲρ κατὰ τῆς ἱστορίας! παρατηρεῖ ὁ ποιητὴς.

— Μιλᾶτε σὺν ποιητῆς, ἀπαντᾷ ὁ Ραμᾶς, μὰ τὰ ἔθνη δὲ ζοῦνε μονάχα μὲ ποίηση!

— Τὰ ἔθνη ζοῦνε μονάχα μὲ ποίηση! φωνάζει θυμωμένος ὁ κ. Μωρεάς, καὶ γυρίζοντας σὲ μένα μὲ ρωτᾷ ἀπότομα, ἴσως γιὰ νὰ μὴ πῆ περισσότερα σὲ ζήτημα ποὺ φαινότανε πὼς τὸν ἐπείραζε:

— Καπνίζετε;

Τρομάξα μὲ τὴν ἀπότομη ἐρώτηση, ἔτσι ὅπως ἤμουνα κερραμένος στὴν κουβέντα.

— Κι αὐτὰ ποὺ γράφανε οἱ ἐφημερίδες πὼς εἶπατε γιὰ τὴ γλώσσα;

— Ἄ! αὐτὰ!.. καὶ γέλασε.

— Τότε γιατί δὲν τὰ διαφεύδετε;

— Νὰ τὰ διαφεύσω;

Ἄλλο γέλιο χαρκατηριοσιμώτατο. Κ' ἕστερ' ἀπὸ λίγη ὄρα:

— Μὰ θαρρεῖτε πὼς ἦρθα δὴ γιὰ νὰ διαφεύδω τὶς ἐφημερίδες; Κ' ἔπειτα, ποιά σημασία ἔχει μιὰ διάφραση; Ἀνοῦστε τί ἔπαθα στὴ Γαλλία ὅταν ἔβγαλα τὸν «Περιπατῆ ὑποσκυνητῆ» μου...

Καὶ μᾶς δηγήθηκε ἕνα χαριτωμένο ἀνέκδοτο ποὺ ἦταν ἀρκετὸ νὰ μᾶς πείσει πὼς μιὰ διάφραση δὲν ἔχει καμιὰ σημασία ἀφοῦ ὁ κόσμος θὰ πιστεῦει πάντα κείν' ποὺ πρωτοδιάβασε.

Τὴν ἄλλη μέρα ποὺ μ' ἀντάμωσε ὁ Ραμᾶς, μοῦ εἶπε:

— Μαγεμένος εἶμαι μὲ τὴν γνωριμιὰ τοῦ Μωρεάς!

— Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο!

Α. Τ.

Ἄ κ. Τ. δηγῆτα: κά-τι περασμένο σὲ δυὸ στενάς (!) φιλενάδες.

— Πότε ἔγινε αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιο κύριε Θ.

— Μὲ, θὰ εἶναι καμιὰ εἰκοσαριά χρόνια ἴσως τὸ θυμώσατε.

— Ἐγὼ, καθόλου ἢ κ. Β. πιθανόν.

— Ἐρεῖτε, ὁ γιατρός κ. Ε. στὰ νειάτα του ἔθυσ στὶς Μούσες.

— Μὰ καὶ τώρα νομίζω δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ θύη.. καὶ νὰ πολύη.

ἐφημερίδες.

Ἄ Περικλῆς. Ἄφαιστε τὰ σῆς παρακαλῶ, αὐτὰ. Ἐγὼ τόσον καιρὸ νὰ σᾶς ἰδῶ...

Ἄ Κάρκια. Ἄλῆθεια, κ. Περικλῆ, σωστὸν ἕνα χρόνο ἔχουμε νὰ σᾶς ἰδοῦμε. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ πέθανε ἡ μακαρίτισσα ἢ Μαρίνα...

Ἄ Περικλῆς (ταραγμένος). Ἄ καιρὸς τρέχει γρήγορα...

Ἄ Κάρκια. Δὲν ἔρεῖτε, Μάρθα. Κλητέρα ποὺ δὲν ἦρθες στὸν μνημόσυνο. Καὶ λείψανο νὰ εἶταν, δὲν θὰ εἶταν τόση συγκίνηση. Καλὴ, ἢ θεῖα Ἐρῆνη δὲν θνήσκει. Τὴν πῆγαν λιποθυμισμένην σὲ ἀμάξι. Ἄ μαμᾶ ἔμεινε σπῆτι τῆς ποὺ νὰ τὴν ἀφίσει μονάχη. Μοῦ λέει, ἰσὺ. Κάρκια, εἶναι καιρὸς νὰ πῆς πᾶς σπῆτι, ἢ Μάρθα εἶναι μόνη τῆς νὰ ὁ κ. Περικλῆς θὰ λῆξει τὴν κλοσούνη νὰ σὲ συνοδέψι...

(στὸν Περικλῆ). Δὲν εἶταν, ἀλῆθεια, κ. Περικλῆ, τρομερὴ ἢ συγκίνηση; Ἄλοι κλαίγαμε...

Ἄ Περικλῆς. Τρομερῆ...

Ἄ Λέαντρος (στὴ Κάρκια). Λοιπὸν:

Ἄ Κάρκια. Τί ἄλλο θέλεις;

Ἄ Λέαντρος. Εἶταν καὶ κόσμος;

Ἄ Κάρκια. Κόνταψι νὰ γιομίσῃ ἡ ἐκκλησίαι.

Ἄ Λέαντρος. Καὶ κλαίγαμε ὅλοι;

Ἄ Κάρκια. Ἄλοι βέβαια.

Ἄ Λέαντρος. Ἄ Ἄριστοίδης εἶταν.

Ἄ Κάρκια. Πῶς δὲν εἶταν.

ΜΗΔΕΙΑ*

Ποιητικὴ μετάφραση ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ

(Συνέχεια)

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ: (μὲ τὰ παιδιὰ)

Δίσπεινα, τὰ παιδιὰ σου ἔτοῦτα δὲν τὰ διώχνουν.

Πασίχαρη στὰ χέρια τῆς τὰ δῶρα ἢ νύφη.

Τὰ ἐπῆρε κ' ἔτσι, τὰ μικρὰ σου, θὰ ἡσυχάσουν.

ΜΗΔΕΙΑ:

Ἄ!

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:

Πῶς; τρέμεις τώρα ποὺ ἔλαβες ὅ,τι ἐπόθει.

Καί, πισοστρέφοντας τὸ πρόσωπό σου ἐκείθι.

Χαρούμενη δὲ δέχεσαι τὰ ὅσα σοῦ λέγω;

ΜΗΔΕΙΑ:

Ἄχ, ἄχ!

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:

Τὰ λόγια μοῦ μ' ἔτοῦτα δὲν τσιριάζουν!

ΜΗΔΕΙΑ:

Καὶ τρισκαλομόνο μου!

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:

Μήπως σοῦ ἔχω φέρει:

Ἄντις καλὴ κακὴ εἶδηση ξεγελασμένος;

ΜΗΔΕΙΑ:

Μοῦ εἶπες ὅ,τι ἔπρεπε νὰ εἶπῃς δὲ φταίς καθόλου.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:

Πῶς λοιπὸν τὰ μάτια σου κλαίνε συννεφιασμένα;

ΜΗΔΕΙΑ:

Μεγάλῃ ἢ ἀνάγκῃ, γίροντα, μὲ βιάζει! ἔτοῦτα

Τὰ ἐφέρανε οἱ Θεοὶ κ' ἡ ἀσυλλογιστὰ μου (α)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:

Θάρρος; καὶ τὰ παιδιὰ σου θὰ σὲ στείλουν κάτου (β)

ΜΗΔΕΙΑ:

Ἄ μαύρη ἐγὼ προπῆτερικ ἄλλους θὰ στείλω. (α)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:

Δὲν εἶσκν ἡ πρώτη ποὺ ἐχωρίστης τὰ παιδιὰ σου;

Κ' ὑπομονὴ χρειάζεται σ' ὅ,τι μὲς εὔρη.

*) Ἄ ἀρχὴ του στὸ 112 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ».

(α) Ἄ Μήδεια εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς παρακάτω στίχους μιλεῖ μὲ διπλὸ νόημα.

—(β) Ἄηλ: στὴν πατρίδα τὸ λέει γιὰ τὸν ἄλλο στίχο.

(α) Ἄ λ λ ο υ ς θὰ στείλω: στὸν Ἄδη θὰ στείλω ἔ τ ο ὔ τ ο υ ς δηλαδὴ τὰ παιδιὰ μου.

ΜΗΔΕΙΑ:

Ναὶ ἔτσι θὰ κάνω. Πήγαυε στὸ σπῆτι τόρα

Καὶ τῶν παιδιῶν ἔτοίμασε τὸ ταχτικό τους.

(Ἄ Παιγαγωγὸς φεύγει μόνος του)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΜΗΔΕΙΑ:

Παιδιάκι μου ὦ παιδάκια μου! λοιπὸν εὔρεθι

Γιὰ σᾶς πατρίδα καὶ τὸ σπῆτι ποὺ τὰ δυὸ σᾶς.

Μονάχη ἐμὲν ἀφίνοντας δυστυχιωμένη,

Πικροτρινὰ θὰ μείνετε χωρὶς μητέρα!

Κ' ἐγὼ θὰ φύγω ἀποδιωχμένη σ' ἄλλους τόπους

Πρὶν σᾶς χωρῶ καὶ σᾶς ἰδῶ τρισυτυχιωμένα

Νὰ μοῦ μεγαλώσετε, πρὶν νὰ σᾶς στολίσω

Γαμπροὺς μὲ τίς νυφουλὶς σᾶς καὶ πρὶν σᾶς στρώσω

Τὸ ξυνοπικὸ κρεβάτι σᾶς καὶ τίς λαμπάδες

Τοῦ γάμου σᾶς περήρανα κρατήσω! Ἄ μαύρη,

Ἄ τί παθαίνω ἀπὸ τὸ πείσμα τῆς ὀργῆς μου!

Μάτιακ λοιπὸν σᾶς μοσχανάβρεψα, παιδιὰ μου,

Μάτιακα ἐταλαιπωρήθηκα βασανισμένη

Τόσο, ἕστερ' ἀπ' τοῦ γεννητοῦ τοὺς τόσους πόνους!

Ἄλῆθεια ἡ ἔρμη εἶχε σὲ σᾶς πολλὰς ἐλπίδες

Νὰ μὲ γεροκομήσετε, καὶ σὺν πεθάνω

Τὰ χέρια σᾶς νὰ μὲ στολίσουνε, ὅπως ὅλοι

Τὸ ἐπιθυμοῦνε! Μὰ ὄλες μου εἰς γλυκὴς ἐλπίδες

Πᾶνε πλὴκ τῶρα! Χωρισμένη ἀπὸ τὰ δυὸ σᾶς,

Μαύρη καὶ θλιβερὴ ζωὴ ἐγὼ θὰ περάσω,

Καὶ σῆς μὲ τὰ γλυκὰ ματάκια σᾶς, μαυνοῦλα

Δὲ θὰ ζαναϊδῆτε πλὴκ στὴ ζωὴ τὴν ἄλλη! | α |

Ἄχ γιατί, παιδάκια μου, μὲ κοιτάζετε ἔτσι;

Γιατὶ ἔτσι μοῦ γελᾶτε τὸ ὑστερὸ σᾶς γέλι;

Ἄχ τί νὰ κάνω; ἐλιγοκάρδισα, γυναίκες,

Σὺν εἶδα τῶν παιδιῶν τὰ πρόσχαρα ματάκια:

Ποτέσ δὲ θὰ τολμήσω ὅ,τι κακὸ ἀπ' τὸ νοῦ μου

Στὸν ἀνεμο! Κ' ἐγὼ θὰ πάρω τὰ παιδιὰ μου

Νὰ φύγω ἐδῶθε. Ποιά μοῦ ἡ ἀνάγκη νὰν τὰ βλάψω

Ἄφοῦ, γιὰ νὰ πικράνω τὸν πατέρα, ἢ ἴδια

Διπλὰ θὰ πικραθῶ; Ποτέ! μακροτὰ ἀπ' τὸ νοῦ μου!..

Μὰ εἶνε σωστὸ νὰ θλιθῶμαι; Νὰφῶσω θέλω

Τοὺς ἐχθροὺς μου ἀπειρχτούς νὰ μ' ἀναγελοῦνε;

Μακροτὰ μοῦ ὁ φόβος τί δλα μου τὰ λόγια ἔτοῦτα

(β) Ἄ Ἄδης.

(α) Στὸν κάτω κόσμο ἐσεῖς ἄ θ ὦ α δὲ θὰ μὲ ζαναϊδῆτε κολασμένη πα ι δ ο φ ὀ ν ι σ σ α μὰ τὰ παιδιὰ αὐτῆ ζωῆ τὴν ἄλλη ἔννοοῦν, στὴ ζωὴ ποὺ θὰ κάνουν στὸ παλάτι μὲ τὸν πατέρα.

Ἄ Λέαντρος. Κέκλαιγε κι αὐτός;

Ἄ Κάρκια. Αὐτὸς γιατί νὰ κλαίει;...

Ἄ Μάρθα (δυνατὰ καὶ νευρικὰ). Λέαντρο, κάθισε ἤσυχα. Κάρκια, ἄλλη ὄρα μᾶς τὰ λὲς ὅλα. Καλὰ τώρα λοιπὸν.

Ἄ Κάρκια. Τί ἐπαθες;

Ἄ Μάρθα. (τὸ ἴδιο). Σώπαινε λοιπὸν... σώπαινε!

Ἄ Κάρκια. Μὰ τί ἔχεις; Θέλεις νὰ σοῦ φέρω τὸ κάλλι;

Ἄ Μάρθα(στὸν Περικλῆ, πάντα ταραγμένος, χωρὶς νὰ προσέχει στὴν Κάρκια). Ἄλῆθεια, κ. Περικλῆ, πῆτε μας μερικὰ τοῦ Πολέμου;

Ἄ Περικλῆς. Καλῆτερα, ματαμαζεῖ, νὰν τὰ ξεχάσουμε ὁλότελα.

Ἄ Λέαντρος (ἐρχεται κοντὰ του). Πολεμήσατε κίσεῖς, κ. Περικλῆ;...

Ἄ Κάρκια. Δὲν τὸ ἔρεῖτε τάχα; Τόσες φορές δὲν τὰ εἶπαμε στὸ τραπέζι; Ἄ κ. Περικλῆς εἶταν ἐθελοντῆς στὰ Δελέρια κ' ἕστερα στὸ Βελεστίνο μὲ τὸ Σμολέσκη καὶ πολέμησε γενναῖα.

Ἄ Λέαντρος. Σκοτώσατε τὸ λοιπὸν πολλοὺς; (μ' ἀπορία).

Ἄ Κάρκια. Οὐ, ἀνοησίς λέε...

Ἄ Μάρθα. Πῶς εἶναι ἡ συγκίνηση τοῦ πολέμου, κ' Περικλῆ;

Ἄ Περικλῆς. Ὅσο γι' αὐτό, εἶναι μεγάλη.

Ἄ Μάρθα. Πῶς θὰ ἤθελα νὰν τὴν αἰστάνομουν!

Ἄ Κάρκια. Σώπα, καλέ, φρίκη εἶναι ὁ πόλεμος.

Ἄ Λέαντρος. Πότες νὰ μεγαλώσω καὶ νὰ ἰδεῖς...

Ἄ Μάρθα. Γιομίσσατε κ' οἱ δυὸ σᾶς ἀνοησίς τὸν κόσμο σήμερα...

Ἄ Λέαντρος. Γιατὶ; τί εἶπα ἐγὼ;

Ἄ Μάρθα. Σώπα πιά, καημένε. Πήγαυε θάνησυγι ἢ μόνον σου μέσα. Δὲ θὰ διαβάσεις τὰ μαθήματά σου; (στὸν Περικλῆ). Μὰ τί εἶδους συγκίνηση εἶναι αὐτῆ τοῦ πολέμου;

Ἄ Περικλῆς. Φυσικὰ ἰδιαίτερη ὀλωσδιόλου οὔτε τῆ φανταζομουν ἔστι προτῆτερα καὶ τόρα τί νὰ σᾶς πῶ; τῆ νυσταλιγῶ ὀλωένα.

Ἄ Μάρθα. Θὰ εἶναι ὄραῖο πρᾶμα οἱ μπόμπες, ἢ βουή, τὰ κουφάρια... Πῶς θὰ ἤθελα νὰ μοῦ ἔρχονταν ἔτσι μιὰ σφαῖρα στὸν πόλεμο. Τὸ ὄραϊότερο πρᾶμα στὸν κόσμο εἶναι νὰ σκοτώνεσαι κανεὶς στὸν πόλεμο..

Ἄ Κάρκια. (διακόβοντας μὲ μικρὸ γέλιο). Ἄ καλογρέτσα πάλι (σηκόνεται). Μὲ συχωρεῖτε ἔμένα, κ. Περικλῆ μιὰ στιγμή. (φεύγει).

(Ἄκολουθεῖ)

Τὰ συμποντικά δειλόκαρδη μὲ δείχνουν...
 Ἐμπρός, παιδιά, στὸ σπῖτι ἔμπᾶτε· κι ἂν κανένας
 Παράνομο θαρρεῖ νὰ ἰδῆ τὰ θυμάτά μου
 Ἄς φύγῃ· ἐγὼ τὸ χέρι μου δὲ θὰ ντροπιάσω!...
 Ποτὲ ὦ ποτὲ, καρδιά, (6) τέτοιο κακὸ μὴν κάνης.
 Λυπήσου τὰ, ὦ μαυρόμοιρη, κ' εἶνε παιδιά σου.
 Μαζὶ μας σὰν ἔρθουν καὶ σὺ χωρὸς θὰν τῶχης...
 Μὰ τοῦ Ἄδη τοὺς αἰμόχαρους θεοὺς, ποτέ μου
 Δὲν θὰν τάφησω οἱ ἐχθροὶ μου καταφρονεμένα
 Νᾶ μου τὰ σκοτώσουνε· Δίχως ἄλλο βέβαια
 Θὰ μου πεθάνουν· τότε ἀφοῦ εἶν' ἀνάγκη πάσα,
 Ἄς τὰ σκοτώσω ἐγὼ πού τ'ἔχω γεννημένα.
 Κι οὔτε στὸ χέρι μου εἶνε πλιὸ νὰν τάποφύγω!
 Ξέρω καλά· στὴν κόμη της τόρα τὸ στεφάνι
 Φορεῖ καὶ μέσ' στοὺς πέπλους μου ἡ Βασιλοπούλα
 Χάνεται, ἡ νύφη· μὰ κ' ἐγὼ θεὸς νὰ τραβήξω
 Δύστυχο δρόμο καὶ θὰ σταίλω ἑτοῦτ' ἀκόμη
 Σὲ δρόμο τρισχιρότερ· —ὅμως σὰν παιδιά μου
 Νὰν τάπεχαιρητήσω θέλω πρὶν μου φύγουν!
 Δόστε τῆς μητερούλας σας δόστε, παιδιὰ μου,
 Τὸ δεξιὸ χεράκι νὰ φιλήσῃ. ὦ χέρι
 Τρισαγαπημένο μου, ὦ τρισαγαπημένες
 Φυχούλες μου καὶ πλασματάκια μου πανώρια,
 Εἶθε νὰ ζῆτ' εὐτυχισμένα—Μὰ ἐκεί κ' ἄ τ ο υ.
 Γιατί ὄλ' ἀπάνου ἔδω ὁ πατέρας σας τ'ἀπῆρε...
 ὦ ἰσοῖς γλυκὲς μου ἀγκάλες, τρυφερά μου χάρδια
 Κι ἀναπνοὲς γλυκυτάτες τῶν παιδιῶν μου, ἔμπᾶτε
 Ἐμπᾶτε μέσα... (Ἐνῶ φεύγουν)
 Δὲν κρατῶ πλιὰ νὰν τὰ βλέπω,
 Γιατί μὲ λυώνει ὁ πόνος τους. Καὶ νοιώθει ὁ νοῦς μου
 Ποῖο φριχτότατο κακὸ μέλλω νὰ κάνω,
 Μὰ εἶνε δυνατώτερος ἀπ' τοὺς στοχασμούς μου
 Ὁ θυμὸς μου—ἡ ἀφορμὴ τῶν κκιῶν τοῦ ἀνθρώπου!

(Ἀκολουθεῖ)

(3) Καρδιά ἐξήγησα τὸ «Θυμέ». Θαρρῶ εἶνε σωστότερο ἀπὸ ὀργή· Θυμὸς=ὀργή, ψυχὴ, καρδιά.—

—Τοῦ Δ. ἡ γυναῖκα εἶνε ἀγγελοῦδι σωστό, μόνο τὰ φτερά της λείπουνε.

—Ἐχεις λάθος ἀπεναντίας. Τότε πῶς πεταίει.. ἀπὸ μιὰ σ' ἄλλη ἰγκαλιὰς

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΓΛΩΣΣΗΣ ΣΚΙΑΣ,

Κι ἂν ἐπρόσεχε ὁ κ. Χατζηδάκις ἐκεῖ πού μιλάει ὁ Πάουλ γιὰ τὴ μεσαιωνικὴ λατινικὴ πού τὴν εὐρίζει «γλωσσὴν κοινὴν γραφομένην», ἂν ἐπρόσεχε μόνο σ' αὐτὸ ὅτι μιλάει καὶ γιὰ τὴ μεσαιωνικὴ λατινικὴ ὁ γερμανὸς γλωσσολόγος, χωρὶς νάναί ἀνάγκη νὰ κάνει τοὺς συλλογισμοὺς πού διαβάσατε πρὶν, ἀπ' αὐτὸ καὶ μόνον, ὅτι μιλάει ὁ Πάουλ καὶ γιὰ τὴ μεσαιωνικὴ λατινικὴ, πού κάθε ἄλλο εἶτανε παρὰ σωστή, θὰβλεπε ὁ κ. Χατζηδάκις ὅτι καμιά, ἀπολύτως καμιά σχέση μὲ τὸ ζήτημα δὲν ἔχουν ὅσα στὸ κεφάλαιο αὐτὸ γράφει ὁ Πάουλ γιὰ νὰ μὴν τὰ καταλάθει ὁ κ. Σκιας πού γιὰ τὸ βιβλίον

* Ἡ ἀρχὴ του στὸ 118 φύλλο τοῦ «Νουμά»

ΑΓΝΩΣΤΗ ΠΑΡΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΑΣ

Τὴν ἴδια βδομάδα—πού ὁ τρανὸς Πάλλης μὰς χάριζε στὴ λεβέντικη γλῶσσα μεταφρασμένη τοῦ Μαιωνίδη τὴν Ἰλιάδα, τὴν ἴδια βδομάδα εὗρηκα κ' ἐγὼ ἐρεθνῶντας τὰ χειρόγραφα κωνίτια τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ συντάζοντας τὸν κατάλογό τους μιὰ ἀγνωστὴ ὡς τώρα παράφραση τῆς Ἰακουστῆς ἐποποιίας. Δὲν εἶναι τῶν παραφραστῶν πού ξέρουμε ὡς τώρα. Εἶναι ὀλυσσίδου καινούργιο πρᾶγμα σὲ μιὰ καθαρεύουσα ἐμμετρῆ γλῶσσα μὲ πολὺ λαθιασμένους ἀνομοιοκατάλητους στίχους. Λυπᾶμαι κατὰκαρδὰ πού σὰ βιαζόμουνα δὲν μπόρεσα νὰ ξεσηκώσω ἀρκετοὺς στίχους ὥστε νὰ τοὺς δημοσιέψω ἔδωδὰ γιὰ δεῖμα.

Ὁ Κώντικας αὐτῆς τῆς παράφρασης εἶνε σὲ χαρτί στιλπνὸ, ἔχει διαστάσεις 0,164x0,225 καὶ φύλλα 249. Στὴν ἀρχὴ λείπουν ὡς 72 λογαριαζῶ φύλλα, σὰ ὅποια ἦσαν οἱ τέσσερις πρῶτες ραφιδίες καὶ κομμάτι τῆς πέμπτης. Στὸ τέλος τοῦ κειμένου, φ. 249α, διαβάζουμε: 1787 μαρτίου—4-...» εὐρεθεῖσαι ἐν γωνίᾳ πού καὶ ἐν παραβύσιω κειμένη—ἡ παρούσα θαυμασιωτάτη παράφρασις, τῆς τοῦ ὀμήρου ἱλιάδος, ἀνεγραφήθη βιαιὰ χερὶ πρὸς ἀφέλειαν τῶν ἐντυγχανόντων, παρὰ ἰωαννίμου-ναχοῦ, τοῦ ἐν τῆς Κρήτης. Οἴμοι μνήαν ποιεῖτε—πρὸς κ(ύριον) οἱ ἐντυγχάνοντες δέομαι.

Χεῖρ γὰρ θυεῖσα, τοῦ γραψάντος ὀλεῖται, γραφὴ δ' αἰῶνι, τῶδε συμπαραμένει:

Εὐρέθη δὲ ἐν τῇ βασιλευσίᾳ τῶν πόλεων, ἐν τῇ βι-βλιοθήκῃ τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου ἐφέσου Κυρίου σαμουήλ:

Στὴν κατάταξιν ἔδωκα στὸ χειρόγραφο αὐτὸ ἀριθμὸ 54.

Ἀθήνα 26.10.1904.

ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ

ΤΟ ΣΥΜΠΕΘΕΡΙΚΟ

(Καρπενίσιον τῆς Εὐρυτανίας)

Εἶχαν ἔρθῃ μιὰ φορὰ πᾶνε χρόνια καὶ χρόνια συμπέθεροι ἀπὸ τὸ Στένωμα νὰ πάρουν μιὰ νύφη ἀπὸ τὸ Καρπενίσι. Ἡ νύφη ἦταν ἀφανθὴ, θυγατέρα μιᾶς φτωχῆς χήρας, ἀλλὰ διαστρεμμένη κι' ἀγα-

ρητη. Εὐρέθησαν σύμφωνοι μὲ τὸ γαμπρὸ, καὶ ἂν νάγκασαν τὴ δύστυχημένη τὴ μάνα της νὰ τοὺς δώσῃ ὅτι εἶχε καὶ δὲν εἶχε προικιά. Πῆραν ὅλα τὰ πρᾶματα τοῦ σπιτιοῦ, τὰ χαλκώματα καὶ τὴ γίδα ἀκόμη. Ἐγίναν τὰ στεφανώματα τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ καὶ ξεκίνησε τὸ συμπεθερικό ὄλο γιὰ τὸ χωριὸ τοῦ γαμπροῦ, μπροστὰ ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη καθέλλη σὲ μουλάρια στολισμένα μὲ λουλούδια καὶ χρωματισταῖς κορδέλλαις, ἔπειτα οἱ συμπέθεροι μὲ τῆξιν κατὰ τὴν ἡλικία τους, πρῶτοι οἱ γεροντότεροι, ἀπὸ πίσω οἱ μικρότεροι καὶ ὕστερα τὰ μουλάρια μὲ τὰ προικιά, τὰ τρώματα, τὰ πιᾶτα, τὰ ποτήρια. Ἐκεῖ ἔστὸ δρόμο, προτοῦ ν' ἀρχίσῃ ὁ μεγάλος ἀνήφορος, ἡ ἄπονη νύφη θυμήθη πῶς εἶχαν ἀφήσῃ ἑστῆς μάνας της μιὰ κλώσσα μὲ τὰ κλωσσόπουλα. Ἔστειλε λοιπὸν κοπέλλι νὰ τὴν πάρῃ καὶ νὰ τὴν φέρῃ. Ἡ χήρα ἡ μάνα της, σὰν εἶδεν πῶς ἤθελαν νὰ τῆς πάρουν ὡς καὶ τὴν κλώσσα, δὲν ἐκρατήθη. «Πάρ τὴν κλώσσα, λέγει μὲ θυμὸ, καὶ πάγαιές τους τη.» Καὶ ἀπὸ τὰ βόθρ τῆς ψυχῆς της τοὺς καταράσκει. «Θέ μου, εἶπε, πέτρας καὶ λιθάρια νὰ γίνουν ὄλοι!» Καὶ ἔπιασε ἡ κατάρα της κ' ἐμαρμαρώσαν ὄλοι, καὶ φαίνονται ἀκόμη ἑστὸ Βελούχι, ὡς μιὰ μισητὴ μακριὰ ἀπὸ τὸ Καρπενίσι, ἑστὸ μέρος πού τὸ λέν Συμπεθερικό. Ἐκεῖ δείχνουν οἱ βροχοὶ ὄλο τὸ συμπεθερικό κατὰ σειρά καθὼς ἀνέβαινε τὸν ἀνήφορο γι' αὐτὸ κ' οἱ τελευταῖοι εἶναι μικρότεροι, ἐπειδὴ, ἀποπίσω ἐπήγαιναν οἱ νεώτεροι συμπέθεροι καὶ τὰ παιδιά.

Ο ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ Η ΣΕΛΗΝΗ

(Ἀθήναι)

Ὁ Ἥλιος παντρεύτη τὴ Σελήνη. Τὴν πῆρε γυναῖκα καὶ τὴν ἀγαποῦσε, καὶ τὴν ζήλευε παραπολύ. Γιὰ τοῦτο, ὅσο ἦτον ὁ Ἥλιος ε' τὸ σπῖτι, ἡ Σελήνη δὲν ἐφαίνετο, ἀλλ' ἔμενε κρυμμένη.

Ἦθελε ὅμως νὰ ἔβγῃ καὶ αὐτὴ κομματάκι ἔξω, καὶ τήραγε πότε θὰ βγῆ ὁ ἀντρας της, γιατί ἦταν κυνηγὸς, καὶ πήγαινε καθημέρα ε' τὸ κυνήγι. Ὅταν πέραγε ὁ Ἥλιος πίσω ἀπὸ τὰ βουνά, ἄμα δὲν ἄκουγε τὰ βήματά του, κύτταζε μπαπουλωμένη ὡς τὰ μάτια πότε θὰ βγῆ. Ἄν εἶδεπε τὴν ἀκολουθία του, τοῖς ἀχτίτες, ἔμενε σκεπασμένη ἄμα ἔχάνετο καὶ ὁ τελευταῖος ἀπὸ τὴν ἀκολουθία τοῦ ἀνδρός της, ἔβγανε τὸ πρόσωπό της καὶ ἔχαιρόταν τὸν κόσμον. Ἄμα πάλιν εἶδεπε ἀπὸ τὰ βουνά τὴν ἀκολουθία ε' τὴν ἀνατολή, ἔμπαινε μέσα. Ἔτσι ζοῦσε πάντα καλὰ μὲ τὸν ἀντρα της.

μανικὴ, ἐχάρη γὰρ ἄν μεγάλην σφόδρα καὶ βεβαίως χευμένος ἐκ τῆς χαρῆς, — κ' ἡ καθαρεύουσα πουθενὰ δὲ μιλιέται, στοχάστηκε εἶναι λοιπὸν διάλεκτο-καὶ δὴ ἡ ἐπικρατεστέρη, καθὼς καὶ ἡ καθαρωτάτη Γερμανικὴ. Κρίμα πού δὲν πρόσεξε καὶ στὸ ὑπερθετικὸ καθαρωτάτη γιατί ἔτσι θὰ ὄριζε καὶ ποῖα καθαρεύουσα εἶναι ἡ «διάλεκτος ἡ φυσικὴ» καὶ ἔβρισκε βέβαια πῶς εἶναι ἡ καθαρωτάτη τοῦ Θ. Λιβαδοῦ, τοῦ Βελέττα καὶ τοῦ Ι. Οἰκονομίδη. Ἄν ὅμως ὁ κ. Σκιας δὲν παρανοοῦσε τὰ λόγια τοῦ Πάουλ, θὰβλεπε πῶς γιὰ τὴν προφορὰ τῆς Γερμανικῆς, ὅχι γιὰ τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν σύνταξιν καὶ τὸ λεχτικό, μιλάει σ' αὐτὸ τὸ μέρος ὁ γερμανὸς γλωσσολόγος. Τὸ νόημα μ' ἄλλα λόγια τῆς «μικροῦρας» τοῦ Πάουλ εἶναι τόδε: «Ὁ πρότυπος γερμανικὴ προφορὰ εἶναι ἡ συνηθισμένη ἐν τῷ θεάτρῳ οὐδεὶς δ' ὄρισμένος τόπος ὑπάρχει, ἐνῶ τῆς καθαρωτάτης γερμανικῆς προφορᾶς ἔστιν ἀκούσαι». Καὶ προχωρώντας ὁ Πάουλ, ἀφοῦ ἔζηγεί γιατί τοῦ θεάτρου ἡ προφορὰ εἶναι ἡ «πρότυπος», λέει παστρικά ὅτι τᾶλλα — γραμματικὴ, σύνταξιν, λεχτικό, πλέξιμο λόγου, ὅλα — εἶ συγγενεῖς τὰ ὄριζει. Νὰ τί θὰ πεί νὰ εἶναι κανεὶς σοφός. Σὲ ἀναγκάζει σὰ καλὰ καθούμενα νὰ ἐξηγᾶς τὸν Πάουλ, σὰ νὰ εἶταν Ἡράκλειτος ὁ Πάουλ, ἡ Ἐγι-

(* Σελ. 69 σημ. 1 τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Σκιας.

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ :

Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Έξωτερικό Δρ. 10

20 λεπτά το κάθε φύλλο λεπτά 20

ΣΟΥΜΙΣΤΑΙ : Στις κδόσκια της Πλατείας Συντάγματος, Όμοιοιάς, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιοδρόμου (Όφθαλμιατρείο) Σταθμού ύπογειου Σιδηροδρόμου (Όμόνοια) στο καπνοπωλείο Σαρρή Πλατεία Στουρνάρα, Έξάρχεια) και στο βιβλιοπωλείο «Έστίας» Γ. Κολάρου.

Η συντρομή του πληρώνεται μπροστά κ' είναι για ένα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ

που γινότανε δώ το μνημόσυνο του Μελά, την ίδια μέρα το Τσιρίγο καιγότανε πανηγυρίζοντας του Στάν την άθωση.

—Νά, οι δυο 'Ελλάδες! είπε κάποιος πούχει τη μανία να φιλοσοφεί σ' ό,τι βλέπει τριγύρω του. Νά, η 'Ελλάδα του Μελά, να κ' η 'Ελλάδα του Στάν! Η πρώτη, με τους λίγους κατοίκους της που μετριούνται στα δάχτυλα, κλαίει το Μελά της, κ' η άλλη, με το μιλιοῦνι των φαμφαρόνων της, στεφανώνει τον Στάν της!..

Αυτή η δεύτερη 'Ελλάδα είναι κείνη που έφαγε ως το κόκκαλο την πρώτη—την 'Ελλάδα του Μελά. Τέτια 'Ελλάδα θα παραδώσουμε μια μέρα στους Βουλγάρους: 'Ελλάδα

λο, που για του πρώτου το βιβλίο «Περὶ Φύσεως» εὐχέθηκε ὁ Σωκράτης ὅταν τὸ διάβασε, νάνα καλά κι ὠραία ὡς τὰ μέρη πού κατάλαβε καὶ τὰλλα ὅσα δὲν ἔνοιωσε, καὶ πού για τὸ δεύτερο, τὸν Ἐγέλο, εἶπαν ὅτι ἕνας μονάχα μπόρεσε καὶ κατάλαβε τί λέει, κι αὐτὸς εἶταν ὁ ἴδιος ὁ Ἐγέλος. Πιὸ σοφὴ παρανόηση ἀπ' αὐτὴ δὲν μποροῦσε νὰ γίνει, οὔτε νὰ φέρει ἀποτελέσματα χειρότερα. Γιατί αὐτὰ τοῦ Πλάου τὰ λόγια—παρανοημένα δηλ.—κλείσανε τὰ μύτικα τοῦ κ. Σκιας, καὶ συντέλεσαν ὅχι λίγο, καθὼς τὸ βλέπει τοῦ βιβλίου ὁ ἀναγνώστης, γιὰ νὰ ἀνακαλύψει ὁ κ. Σκιας πὼς ἡ καθαρῆουσα εἶναι καὶ δὴ ἐπικρατεστέρα. Καὶ νὰ εἶταν ἀκόμα στ' ἀλήθεια διάλεκτος φυσικὴ τῶν μορφωμένων ἡ καθαρῆουσα πρᾶμα πού μποροῦσε νὰ γίνει στήν Αἴγυπτο τὴν ἀρχαία καὶ στίς Ἰνδίες, δύσκολο ὅμως πολὺ γιὰ τὴν ἐποχὴ μας, πού δὲ σηκώνει τέτοιους χωρισμοὺς τῶν κοινωνικῶν τάξεων, πού τὸ παιδί τοῦ χερσαίου δὲν τὸ ἐμποδίζει ἡ καταγωγή του νὰ γίνει ἂν θέλει κι ἂν μπορεῖ στρατηγός, ἀκαδημαϊκός, πατριάρχης καὶ πάλι, ἂν καὶ θὰ εἶτανε τουλάχιστο διάλεκτος γλῶσσα φυσικὴ καὶ πάλι ὅμως καθόλου σωστὴ δὲ μοῦ φαίνεται νὰ τὴν κωμάρωνε κανεὶς τέτοια γλῶσσα, καὶ νὰ μὴ βρῖσκει λέξεις, ὅπως ὁ κ. Σκιας, γιὰ νὰ τὴν ὑμνήσει. Πάντα

τοῦ ρουσφετιοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξαχρείωσης, σάπια καὶ βρωμισμένη 'Ελλάδα, πού θὰ τὴνε σιχαθοῦνε κ' οἱ ὄχτροί μας οἱ ἴδιοι.

Καμαρώστε τὴν τώρα τὴν δεύτερη αὐτὴ 'Ελλάδα τῶν Στάνδων: Ὁ ἀσίκης, πού λέτε, σκότωσ' ἕναν ἄνθρωπο κι ἀθώωθηκε. Γεῖα χιρὰ του ἀφοῦ βρεθῆκανε δώδεκα Συριανοὶ νοικοκυρῆαι νὰ τὸ κρίνουν τὸ πρᾶμα ἔτσι καὶ νὰ τὸν ἀθώωσουνε πανηγυρικῶς. Ὁ ἀσίκης, λένε, ἔδωλε κ' ἕνα λόγο ἀπὸ τὸ μπαλάκονι, ἔστερ' ἀπὸ τὴν ἀθώωσή του, κ' εὐχαρίστησε τὸ πλῆθος. Κι αὐτὸ δικαίωμα του, ἀφοῦ ἡ Δικαιοσύνη τοῦ ζήτησε καὶ μπάρντον γιατί τοῦ χάλασε τὴν ἡσυχία του. Μὰ τὸ κακὸ πῆρε δρόμο καὶ δὲν μποροῦσε νὰ σταματήσει. Τὸ Τσιρίγο πανηγυρίζει τὴ «νίκη» τοῦ ἐκλεχτοῦ του, κανονιῆς πέφτουμε, ζητωκραυγὲς γιομίζουν τὴν ἀγέρα καὶ στὸ τέλος ὁ κ. Στάνς ἀνακηρύχνηται— ὡς εἶναι μονάχα καὶ στήν ἐπαρχία του—ἐθνοσωτῆρας γιὰ τὴ σκότωση ἕνα δυστυχισμένο οἰκογενειάρχην.

Αὐτὸ, παρακαλοῦμε, λέγεται «πολιτικὴ ἐξαχρείωση» καὶ μὴ σπάζετε τὸ κεφάλι σας νὰ τοῦ δώσετε ἄλλο χαρακτηρισμό. Κι ὅταν εἴμαστε ὡς τὸ λαιμὸ ὅλοι βουτηγμένοι σὲ μιὰ τέτοια ἐξαχρείωση, νὰ τὸ ξέρετε πὼς τὴ στιγμή πού κάνουμε δῶ μνημόσυνα γιὰ τὸ Μελά, κάνουμε στὸ Τσιρίγο κίτου μνημόσυνα γιὰ τὴν 'Ελλάδα.

ΑΦΟΥ ΠΕΤΥΧΕ

ὁ μικρὸς διαγωνισμὸς μας γιὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Κολοκοτρώνη, προκηρύχνημε σήμερις ἕναν ἄλλο διαγωνισμὸ γιὰ τὸ δασκαλικὸτατο ἐπίγραμμα πού «κοσμεῖ» τὸν ἀνδριάντα τοῦ Βαρβάκη, στὸ Ζάππειο. Προθεσμία οἱ δεκαπέντε τοῦ Νοέμβρη καὶ βραβεῖο τὸ ἴδιο, ἡ «Πιάδα» τοῦ Πάλλη καὶ τὰ δῶ βιβλία τοῦ Ψυχῆρη πού δώσαμε γιὰ τὸ Κολοκοτρωνεῖκο ἐπίγραμμα.

Σιγὰ σιγὰ λέμε τὸν διασκευαστικὸ αὐτὸ διαγωνισμὸ νὰ τὸν ἀπλώσουμε σ' ὅλα τὰ δασκαλοβρωμισμένα νεώτερα μνημεῖα, με τὴν ἐλπίδα πάντα πὼς θάρθει μιὰ μέρα πού οἱ Ρωμιοὶ θὰ βάλουν τοὺς ἴδιους τοὺς δασκάλους νὰ ζῆσουν τίς κηδίες ἀπ' αὐτὰ καὶ νὰ γράψουνε στὸ καθαρισμένο μάρμαρο λόγια ζωντανὰ καὶ τιμημένα.

ἐλαττωματικὴ, ἀναιμικὴ πάντα θὰ εἶτανε. Γιατί τίς γλώσσες δὲν τίς φτιάχνουν καὶ δὲν τίς βαστοῦνε στὴ ζωή, ἕνας ἢ δυὸ ἢ καὶ μιὰ ὀρισμένη τάξη ἀνθρώπων. Ὁλόκληρης τῆς κοινωνίας δημιουργημα καὶ ὄργανο εἶναι ἡ γλῶσσα, ἡ συνεργασία ὅλων τῶν μελῶν τὴν πλάθει καὶ τὴ δυναμώνει, στήν ἐξέλιξή της, στήν πρόσθότης, στὸν πλουτισμὸ της, ὅλοι, ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο σοφὸ καὶ τὸν πιὸ θεοποιητὴ ὡς τὸν τελευταῖο σκουπιδιαρῆ, ὅλοι συντρέχουν. Κ' ἔτσι δὲ στερεοῦν οἱ πηγὲς πού τῆς ζωῆς τοὺς χυμοὺς μέσα της χύνουν. «Ἄν τυχὸν παρεδίδοτο ἡ φυλακὴ τῆς γλώσσῃς ἐνί τινι ἢ καὶ ὀλίγοις, λέει ὁ Whitney, ταχέως θάπεθάλλατο οὐχὶ μικρὸν μέρος τοῦ πλοῦτου αὐτῆς. Ἴνα ἔρα εἶναι βεβαία ἡ διατήρησις καὶ περαιτέρω διάδοσις γλώσσῃς τινός, ἀπαιτεῖται ἡ ἠνωμένη δύναμις, ἡ ὁμόθυμος ἐνέργεια ὀλοκληροῦ τοῦ ἔθνους μετὰ πασῶν τῶν τάξεων αὐτοῦ καὶ παντός τοῦ πλήθους τῶν χαρακτήρων, σχέσεων καὶ ἀναγκῶν αὐτοῦ» (*). Νὰ πὼς τὴν ἔννοει τὴ γλῶσσα ἡ ἐπιστήμη, καὶ πόσο ἐνόησε ὁ κ. Σκιας τὴν ἐπιστήμη. Ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Χουίτνεϋ βλέπει κανεὶς ἀκόμα πόσο ἀδικο ἔχουν ὅσοι (ὁ κ. Χατζηδάκις λ. γ. καὶ ὁ κ. Σκιας) φω-

(*) Ἀναγνώσματα κτλ. μετὰφρ. Γ. Χατζηδάκι σελ. 47.

διαδόθηκε, πὼς κάποιος σύλλογος μυστικὸς γίνεται μὲ σκοπὸ νὰ δουλέψῃ γιὰ νὰ πιτύχει τὴν ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος. Καὶ τοῦτο ἀκόμα, πὼς τὸ σύλλογο αὐτὸ τότε κάνει ἕνας πλοῦσιος κ. Σ. κτλ.

Ἄν πρόκειται γιὰ σοβαρὴ δουλιὰ, ἢ γιὰ τίς συνηθισμένες παπαρδέλες, δὲν τί ξέρουμε. Πολὺ ὅμως θὰ τὸ ἐπιθυμοῦσαμε νὰ γινότανε ἕνας τέτιος σύλλογος μὲ πρόγραμμα σοβαρὸ καὶ δίχως ρεκλάμες.

Μιὰ ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος ὅλοι τὴνε διψᾶνε σήμερις, γι' αὐτὸ δὲ καὶ συζητήθηκε τόσο αὐτὴ ἡ εἰδήσις, μ' ὅλη τὴ σκοτεινάδα καὶ τὴν ἰοριστία της.

ΖΥΓΩΣΕ

κι ὁ καιρὸς πού θάρχνησει κ' ἡ Βουλὴ τὰ γλέντια της. Λίγες βδομάδες ἀκόμα κ' ἔπειτα ἀρχίζει τὸ ἔθνικὸ λογοκόπημα καὶ τὸ ἐθνικὸτατο ἀρμεγμα τοῦ Κεντρικοῦ ταμείου γιὰ χάρη τῆς ἰπαρτίας καὶ τῆς Κυβερνητικῆς πλειονοψηφίας.

Πράματα συνηθισμέν' αὐτὰ καὶ δὲν ἀξίζει πιὰ οὔτε νὰ ταναφέρνει κανένας. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ δοῦμε ἂν με τὴν καινούρια Βουλὴ θὰ μπορέσει νὰ βασταχτεῖ ὁ Κόντες στὰ πόδια του, τώρα πούχασε τὸ δεκανίκι του τὸν κ. Σιμόπουλο, κι ἂν ὁ μπάρμπαρα-Θωδωρῆς θὰ θελήσει νὰ πάρει ἀπάνου του τοὺς κινδυνεύοντας θεσμοὺς καὶ τὸ ἐτοιμοῦροπο Ἰππονογεῖο.

Οἱ «τελευταῖες ὥρες» τῶν ἐφημερίδων σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα εἶνε πολὺ σκοτεινές. Ἐνα ἀπὸ τὰ δυὸ, λένε, εἶναι τὸ βεβαιώτερο: Ἡ θὰ πέσει ἡ Κυβέρνησις... ἢ δὲν θὰ πέσει. Ὅποιος διαβάσει μὲ προσοχὴ τίς τελευταῖες ὥρες, δὲ δυσκολεύεται καθόλου νὰ βγάλει αὐτὴ τὴ σπουδαία εἰδήσις.

ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ

ἄρθρο ἔγραψε ὁ κ. Κατσελίδης στὸ τελευταῖο φυλλάδιο τῆς Ὀικονομικῆς 'Ελλάδας γιὰ τὸ ἀξιοθρήνητο ρεζήλεμα πούπαθε ὁ Ἀθηναῖκος τύπος με τὸ ζήτημα τοῦ λαχείου τοῦ στόλου.

Ὁ κωμωμομένος τύπος μας, ἂν συνειθίζει καμιά φορὰ καὶ νὰ ντρέπεται, θὰ ντραπεῖ ἅμα δεῖ τὴ φιγούρα του μέσα στὸ κομμάτι αὐτὸ τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Κατσελίδη, πού γιὰ χάρη τοῦ τύπου μας τὸ ξαναδημοσιεύουμε δῶ:

νάζουν ὅτι «οὐδὲν ἐπιστημονικὸν λάθος διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς καθαρῆουσης ἐγένετο» κι ὅτι μόνον ἡ φαντασία τῶν ἐρασιτεχνῶν τῆς γλωσσολογίας βρῖσκει πὼς ἡ καθαρῆουσα ἀντιμάχεται με τῆς ἐπιστήμης τὰ διδάγματα. Εἰχάσαν ὅτι ἡ ἀοχὴ τῆς καθαρῆουσης εἶναι ὅλους διόλου ἀντίθετη μ' ὅσα λέει ὁ Whitney, γιὰτί δὲ σέβεται, δὲν παραδέχεται ἡ καθαρῆουσα τοῦ λαοῦ τὴ γλωσσικὴ ἐνέργεια, καὶ δὲν τοῦ ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα νὰ συντελεῖ στὸν πλουτισμὸ καὶ στήν ἐξέλιξή τῆς γλώσσας. Βέβαια, κάμποσα φτειασμένα ἀπὸ τὸ λαὸ δέχτηκε ἡ καθαρῆουσα, πάντοτε ὅμως γιὰτί βρέθηκε στήν ἀνάγκη νὰ τὸ κάνει, μονάχα τότε, καὶ μάλιστα γιὰ μερικὸς, ὅπως πιστεύουν, προσωρινά, ἡ γνώμη τοῦ κ. Σκιας. Ποτὶ ὅσα δέχτηκε δὲν τὰ δέχτηκε με τὴν ἀρχὴ ὅτι ἔχει ὅλο τὸ δικαίωμα νὰλλάξει καὶ νὰ πλουτίζει τὴ γλῶσσα τοῦ ὁ λαός, κι ὅχι μόνον αὐτὸ λέει κι ὅτι μόνον ὁ λαός ἔχει τὸ δικαίωμα νὰλλάξει τὴ γλῶσσα. Κι ἀπόδειξη, ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ ποδείξει κανεὶς πὼς δὲν ἔχει αὐτὴν τὴν ἀοχὴ ἡ καθαρῆουσα, ἡ ἴδια ἡ ὑπαρξὴ της γιὰτί βέβαια δὲ θὰ ὑπῆρχε, ἂν ἀναγνώριζε τοῦ λαοῦ τὴ γλωσσολογικὴ ἐξουσία, ἂν ἀναγνώριζε ἡ καθαρῆουσα τὰ δικαιώματα τῆς δημοτικῆς.

Αὐτὰ ὁ κ. Σκιας δὲν τὰ πρόσεξε. τὰ πράματα

Η ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ ΔΕΚΑΡΑ

Στο φίλο μου Ε.

«Ωμορφη ήταν η θάλασσα. απ' τ' απόβροχο μά- λιστα καταγάλαξη. Κυριακή κ' η μέρα. Κ' έτσι τὰ νησιωτάκια, τρία τέσσερα, είχαν κατεβή στο λι- μάκι. Μια κρυφή νοσταλγία τ'άφερνε του νησιού τους και τὸ ὠμορφο νησί τους φρονερά τους τ'ώκρυθαν κάποια μεγάλα βουνα, τ' ούρανού στυλοβάτες, όμως τὴ θάλασσα κανένας δὲν τους ἐμπόδιζε νὰ τὴ γα- ροῦν πρὸ πάντων μὲ μιὰ βαρκούλα.

Πρῶτος ὁ Νίκος τους εἶπε: ἔ παιδιά, πέρνομε μιὰ βάρκα νὰ συργιανίσουμε; Ὁ Κῶτσος εἶχε ἀπλώση πιά τὸ χέρι. μιὰ δεκάρα, ἔλεγε. γιὰ τὸ λάδι τῆς ἐκκλησίας; τέσσερες ἤμαστε, ἀπὸ μιὰ δεκάρα ὁ ἕνας και πιά θὰ πάρουμε κείνη τὴ μικρὴ τὴν περιστε- ρούλα. ὄχου και τί δρόμο ἔχει νὰ κίνη. ἔλα τις δεκάρες.

Ὁ Λευτέρης ὁμως τους ἀντίκλιψε. Ὅχι, ἀφήστε. ἔρω ἐγὼ ἕνα καπητάνιο θὰ μὲς τὴν δώση ἔτσι, χω- ρὶς λεπτά ἄλλ' ἄς εἶναι βάντε ἔσπε ἀπὸ μιὰ δε- κάρα νὰ πάρουμε κάστανα.

Κ' ἐσὺ, τούπ' ὁ Κῶτσος, θὰ βάνης τὰ δόντια.

—Τὶ πράξενος εἶσαι σὺ, ἐγὼ ἀφοῦ θὰ τὰς βρῶ βάρκα. Τὶ ἄλλο θέλετε;

—Ἐ, καλὰ, εἶπε ὁ Κῶτσος, βάναμε ἐμεῖς γιὰ τὰ κάστανα, βρὲς ἐσὺ τὴ βάρκα.

Λίγο ἀκόμα κ' ἦταν ὅλοι μὲς τὴ βάρκα.

—Τὰ ἄτιμα δὲν ξεφλουδίζονται, ἔλεγε ὁ Λευτέ- ρης, κίωνα παραπονιάρης.

—Δὲν ξεφλουδίζονται μὲ τὰ δόντια τοῦ κανε, ὁ Κῶτσος γελαστός, θέλουν δεκάρα νὰ ξεφλουδίσουν.

Τ' εἶναι τούτος, μωρὲ Ἰσημάτις και δὲν εἶχα ἐγὼ δεκάρα νὰ δώσω.

—Μὴ θυμῶνεις; δὲ σ' λέμε ὅτι δὲν εἶχες, μα κ' ἡ οἰκονομία ξέρεις εἶναι ἄγιο πράγμα.

—«Οἰκονομία, Λευτέρη» φώνηζαν ὅλοι μαζί.

—Ἀκου-ἀκου, ἔκανε ὁ Λευτέρης, τούτοις σὲ σκαζούν χωρὶς νὰ θελῆς, βρὲ γιὰτὶ εἶστε μουραῖοι, δὲ θελὰ δώσετε παράδες γιὰ τὴ βάρκα πέτε ὅτι τις πλέρωσα ἐγὼ.

—Τὶ, σοῦ γύριψε παράδες ὁ καπητάνιος; τὸν ρώ- τηξεν ὁ Νίκος.

—Ὅχι, ἀλλὰ δὲν ξέρεις τί γίνεται. Τὸ κραβὶ τὴν εἶχε τὴ βάρκα δεμένη στὴν πρύμη πίσω και στὸ μῶλο και πῆγα γὼ και τὴν πῆρα.

ἀνω. Ὅστε ὁ κ. Διευθυντὴς τοῦ τύπου ζητεῖ φα- νερά τὴν παρανομίαν και λέγει πρὸς τὸν κ. Καλο- γερόπουλον: — Δὲν βλάπτει, κ. ὑπουργέ, παρανομή- σατε και ὀλίγον ἐγὼ ἔχω τόσην ἐπιροπὴν ὥστε με- θαύριον ὅταν ἔλθουν οἱ κ.κ. βουλευταὶ ἐγὼ σὰς ὑπό- σχομαι ὅτι θὰ ἐνεργήσω διὰ τοῦ τύπου νὰ σὰς ἀμνη- στεύσουν, νὰ σὰς δώσουν, ἐπὶ τὸ ἀγγλικώτερον, bill d'indemnité».

Η ΚΥΡΑ ΡΗΝΗ

(Ἀκαρνανία)

Ἡ κυρὰ Ρήνη ἦτανε μιὰ ὁμορφη κοπέλλα, και καθότανε σ' αὐτὸ τὸ βουνό, και πρὶν νὰ χτισθῆ τὸ κάστρο. Δύο βασιλόπουλα τὴν ἀγαπούσανε, ὁ Ἀνήλιαγος και ὁ Γυφτάκης. Αὐτὴν ἡ καρδιά πιά ἤθελε τὸν Ἀνήλιαγο, γιὰτὶ ἦταν ὁμορφος, μὰ ἔλα πού φοβότανε και τὸ Γυφτάκη, πού ἦταν παλληκαρᾶς. Τὸ λοιπὸν ἐπειδὴ και δὲν ἤξερε ποια- νοῦ νὰ δώση τὴν καρδιά τῆς, τους εἶπε νὰ κένουνε ἀπὸ ἕνα μεγάλο κατόρθωμα ὁ Γυφτάκης νὰ χτίσῃ τὸ Κάστρο μὲ τους πύργους, μὲ τὰ παλάτια του, μὲ ὄλα του, και ὁ Ἀνήλιαγος, περνώντας κάτω ἀπ' τὴ γῆ, νὰ φέρῃ τὸ βουνὸ τὸ νερὸ τῆς λίμνης τ' Ἀγγελοκάστρου, και ὁποῖος τελειώσῃ πρῶτος τὴ δουλειά του, ἐκεῖνον θ' ἀγαπήσῃ. Ὁ Γυφτάκης ἀρχίνησε νὰ χτίζῃ τὸ Κάστρο μὲ χιλιάδες μαστό- ρους και μαστορόπουλα και σὲ δύο χρόνια τὸ μπίτισε μὲ ὄλα του τὰ κατατόπια. Ἦταν πιά ἡ μέρα γιὰ νὰ παραδώσῃ τὰ κλειδιά; τὴν κυρὰ Ρήνη, και αὐτὴ ἦτανε θλιμμένη, πού δὲν εἶχε μάθη τί ἀπόκανε ὁ Ἀνήλιαγος, και ὅλοι τὸ λέγαν πῶς θὰ πνίγηκε πολεμώντας νὰ φέρῃ τὸ νερὸ. Ὁ Γυφτάκης καταχαρούμενος πιά ἔκανε τραπέζι σ' ὄλους τους μαστορούς, μὲς σ' τὸ μαρμαρένιο παζάρι τοῦ Καστροῦ και ὅλοι ἦταν χαρὰ και γλέντι. Σά- φονου ἀκούεται μὲς ἀπὸ τὴ γῆς, καταμεσῆς σ' τὸ παζάρι, ἕνα βουητό, και ἀνοίγει μὲ μιὰς και πε- τεῖται ὁ Ἀνήλιαγος ὄξω: «Καλῶς τὰ χαίρεστε, λέει, μὰ τραπέζι χωρὶς νερὸ δὲν γίνεται». Κ' εὐτὺς ὀλόδροσο και καθάριο νερὸ ἀρχίνησε νὰ σταλάζῃ. Ἡ κυρὰ Ρήνη τότε εἶπε πῶς αὐτὸς ἐτελείωσε πρῶτος τὴ δουλειά, γιὰτὶ ὁ Γυφτάκης δὲν τῆς εἶχε παραδώσῃ τὰ κλειδιά ἀκόμη, και ἀγάπησε τὸν Ἀνήλιαγο και ὁ φίλος μας ὁ Γυφτάκης ἔμεινε σ' τὰ κρύα. Τότε και αὐτὸς ἀπ' τὸ κακὸ του ἔχτισε ἀντικρὺ ἄλλο κά- στρο, τὸ Γυφτόκαστρο, και πολεμοῦσε τὰπάνω Κάστρο.

«Εἶναι ζηλευτὴ και ἀξιοθαύμαστος ἡ ὁμορφονία τοῦ ἀθηναϊκοῦ τύπου εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Λαχείου τοῦ Στόλου. Εἰς τὰ καιριώτερα τῶν ἐθνικῶν ζητη- μάτων ὑπάρχουν διαφωνίαι και γίνονται συζητήσεις και πολεμικὴ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐφημερίδων: εἰς τὴν ἐθνικὴν πολιτικὴν ἐν Μακεδονίᾳ, εἰς τὸν ὀπλι- σμὸν και τὴν ἐπίσχυσιν τοῦ στρατοῦ, διότι ὑπεστη- ρίχθη και ἡ γνώμη ὅτι εἶναι περιττὸς και ὁ στρα- τὸς και ὁ στόλος, εἰς τὴν κατασκευὴν ἢ τὴν μετα- σκευὴν τῶν θωρηκτῶν κτλ. κτλ. Εἰς τὸ μέγα ἐθνι- κὸν ὁμως ζήτημα τοῦ νὰ δοθῆ εἰς τὸν κ. Τσαγκά- ρην, διευθυντὴν τοῦ Ἡρακτορείου τῶν Ἐφημερίδων, τὸ μονοπώλιον τοῦ λαχείου αἱ ἐφημερίδες οὔτε δια- φωνοῦν οὔτε συζητοῦν διότι και ὅταν ἐκεῖνος οὐδε- μίαν ἐγγύησιν κατέβαλλεν εἰς τὸ δημόσιον διὰ μο- νοπώλιον ἀρροῶν εἰς ἑκατομμύρια δραχμῶν, και τότε αἱ ἐφημερίδες τὸν ἀνεκέρηττον ἐθνικὸν εὐεργέτην και δημιουργὸν τοῦ ἐθνικοῦ μὲς στόλου και τῶρα πάλιν, ὅτε ὁ ἴδιος συνειδὼν τὸ ἄτοπον τῆς ἐλλεί- ψους ἐγγύησους προσφερεται νὰ δώσῃ τὸ σπῆτι του... δι' ὑπόθεσιν διαχειρίσεως τριῶν ἑκατομμυρίων δραχ- μῶν, αἱ ἐφημερίδες ἀποροῦσι μὲ τοιαύτην αὐτοθυ- σίᾳν και αὐταπάνησιν, ἣν δεικνύει μόνον και μόνον ὑπὲρ τῆς κυανολέουκα ὁ ἐθνικὸς ἀνὴρ, ἐνῶ ἡ κυβερ- νησις εἶχε καθήκον νὰ τὸν προακαλέσῃ νὰναλλάξῃ αὐτὸ τὸ μέγα βῆρος. Κατόπιν τούτων εἶναι εὐνόη- τον, τὸ ὅτι και ὁ κ. Τσαγκάρας ἔχει τὴν μετριο- φροσύνην, ἐν τέλει τῆς πρὸς τὸν ὑπουργὸν ἀναφορᾶς του δι' ἡς ἀντὶ πινακίου φακῆς ζητεῖ τὸ μονοπώ- λιον, νὰ γράφῃ ὅτι «Ἐγὼ μὲν ἐξεπλήρωσα τὸ κα- θήκον μου» κτλ.

«Και περὶ μὲν τῆς ἀξιοθηρηθῆναι καταστάσεως τοῦ ἀθηναϊκοῦ τύπου, ἣτις δύναται νὰ ἔχῃ, και ἔχει μεβαίως, και ἐν τῷ μέλλοντι εἶτι μάλλον θὰ ἔχῃ, ἐπιβλαβεστάτην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν συμπε- ρόντων, δὲν εἶναι νῦν τοῦ προκειμένου. Περιορισθῶ- μεν εἰδικῶς εἰς τὰ τοῦ λαχείου. Ὁ κ. Τσαγκάρας διὰ τῆς ἐπιμόνου ἀπαιτήσεως του και τοῦ θωροδου- τὸν ὁποῖον ὑποκινεῖ διὰ τῶν ὀργάνων του ζητεῖ οὐ- δὲν πλέον οὐδὲν ἕλαττον ἢ νὰ παρανομήσῃ ὁ ὑπουρ- γός. Ζητεῖ δηλαδή νὰ τῷ δίδεται προμήθεια 10 ο)ο, ἐνῶ αὐτὴ, κατὰ τὸν Νόμον, δίδεται εἰς τὰς ἀ- νεγνωρισμένας Τραπεζάς; και δεῦτερον, νὰ μὴ δι- καιοῦται τὸ Δημόσιον νὰ πωλῆ εἰς κανένα ἄλλον γραμματῆτα τοῦ λαχείου, ἐνῶ ὁ Νόμος ρητῶς κειλεῖται ὅτι οἱς δὴποτε ἰδιώτης θελήσῃ δικαιοῦται νὰ λαμ- βάνῃ παρὰ τοῦ Δημοσίου Ταμείου γραμματῆτα, μὲ προμήθειαν 5 ο)ο, ἄμα ἀγοράζῃ 20 γραμματῆτα και

δὲν τὰ ἐξετάσει ὅπως ἔπρεπε, μὲ σωστὴ μέθοδο και ἀπὸ ἀρχῆ σωστὴ κ' ἔτσι παίρνοντας πιά τὸν κατή- φορο, προκινεῖ στὸ τέλος ὅσα λέει ὁ Πάουλ γιὰ τὴ γερμανικὴ γλώσσα, κ' ἔφτασε ἔτσι και καταστά- λαζε στάπιστευτο, στὸ σοφὸ συμπέρασμα ὅτι, δὲν πειράζει, ἄς μὴν τὴ μιλάει κανεὶς σὲ κάθε περί- σταση τῆς ζωῆς του, ἄς τὴ μιλάνε μερικοὶ και μάλι- στα ὄχι πάντα τὴν καθαρεύουσα, δὲν τὴν ἐμπόδιζε: αὐτὸ νὰ εἶναι διὰλέκτος φυσικὴ και δὴ ἡ ἐπικρατε- σίτερα. Και γιὰ νὰ πετάξῃ ἀπὸ πάνω του ὁ κ. Σκιας τῆς γνώμης του τὸ βῆρος, ὁποῖος δὲ συμφωνεῖ, λέει, ἄς κοτήσῃ νὰ τὰ βάλει μὲ τὸν Πάουλ πού γράφει ὅτι πούθενά δὲ μιλιέται ἡ καθαρωτάτη γερμανικὴ. Τὴ μέθοδο αὐτὴν ἡ λογικὴ δὲν τὴν ξέρει, δὲν εἶ- ναι οὔτε ἐπαγωγικὴ οὔτε παραγωγικὴ, οὔτε ἀπα- γωγικὴ. Εἶναι ὡς τόσο μιὰ μέθοδος και αὐτὴ, εἶναι ἡ μέθοδος ἡ θεολογικὴ. Κι ἀπὸ τὴ μέθοδος, καταλα- βαίνετε τί σοβαρὰ θὰ εἶναι και τὰ ἐπιχειρήματα πού ἀπ' αὐτὴν πηγάζουν. Ὅριστε και παράδειγμα. «Ὁμοίως ζωντανὴ πρέπει νὰ καλῆται (και ὁ λόγος πού πρέπει νὰ καλῆται, εἶναι ἡ παρανόνησιν ἐκεῖ- νων πού λέει ὁ Πάουλ γιὰ τὴ γερμανικὴ γλώσσα) και πᾶσα διὰλέκτος τὴν ὁποῖαν ἀριθμὸς τις ἀνθρώ- πων (ἔστω και ὄχι πάντοτε (!)) μεταχειρίζεται οἰκειότερον πάσης ἄλλης: εἶτε ἐνδιαθέτως διαλογι-

ζόμενος εἶτε ἐκφράζων τὰ ἴδια διανοήματα» (*). Εἶν' ἐπιχειρήματα πού και πέρα πάνω τάνταμώσκαμει πρέπει μάλιστα νὰ τοῦ χρωστοῦμε και χάρη, γιὰτε αὐτὸ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ ἰδοῦμε πόσο καλὰ κ' ἀλάσθ τὸν Πάουλ ὁ κ. Σκιας. Ἀς τὸ ἐξετάσουμε και τώρα τὸ φοβερὸ αὐτὸ ἐπιχειρήματα. Τί ἀποδείχνει; Πρὸ πάντων ὅτι ἔπρεπε στὴν εἰσαγωγὴ τοῦ βιβλίου του ἐκεῖ πού λέει πῶς: «ἀπὸ τίνος χρόνου ἀσχολεῖται εἰς τὴν μελέτην τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος» ἔπρεπε ὁ κ. Σκιας νὰ μὴν ξεχάσῃ νὰ κολλήσῃ στὸ «ἀσχο- λεῖται», γιὰ νὰ δείξῃ και τὸ πῶς «ἀσχολεῖται», τὸ ἐπίρρημα ἀνευχῶς. Οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ πού μεταχει- ρίζονται ὄχι πάντοτε τὴν καθαρεύουσα, πού τὴ με- ταχειρίζονται σὲ μετρημένες περιστάσεις, και πού ἀκόμα και τότε καθαρὴ δὲν τὴν μεταχειρίζονται, —γιὰτὶ μὴν ξεχνάτε πῶς ἡ γλώσσα εἶναι ὀργανισμὸς και πῶς δὲν ἀρκεῖ νὰ μεταχειρίζομαι τις λέξεις μὲς γλώσσας, ἔστω και μὲ τὴ μορφή τους ἀχάλαστη, γιὰ νὰ πῶπως τὴ μιλάω — οἱ ἀνθρώποι λοιπὸν αὐ- τοὶ εἶναι ἀνθρώποι γραμματισμένοι, διαβασμένοι, ὅ- πως θέλετε πέστε τους, και μεταχειρίζονται τὴν κα- θαρεύουσα —ὄχι καθαρὴ—σὲ ζητήματα ἐπιστημονι- κά, φιλοσοφικά, πολιτικάκτλ. Τὴ μεταχειρίζονται δηλ.

(*) Σελ. 104

μονάχα ἐκεῖ, ὅπου τοῦς τὴν ἔδωτε ὄχι ἡ παράδοσις, ἀλλὰ τὸ σκολιό, τὸ βιβλίον, ἡ φημερίδα. Ὅριστε τί δείχνει τὸ φοβερὸ ἐπιχειρήματα, ὅταν κανεὶς προσεχτικώτερα τὸ κοιτάξῃ. Και λοιπὸν, ἂν ἀντὶς στὴν καθαρεύουσα, μελετοῦσε κανεὶς βιβλία γιὰτρικὰ ἀξαρνα γραμμὲν σ' ἄλλη γλώσσα, καθὼς στὰ γαλλικά, χωρὶς ποτέ του νὰχε μελετήσει βι- βλία τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς στὴν καθαρεύουσα γραμ- μένα, «τὴν γαλλικὴν βίβλια γλώσσαν θὰ μεταχειρί- ζετο οἰκειότερον πάσης ἄλλης: εἶτε ἐνδιαθέτως δια- λογιζόμενος περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς, εἶτε κ.τ.λ.» χωρὶς ὁμως γι' αὐτὸ νὰ πᾶσις ἡ δημοτικὴ, νὰ εἶναι ἡ γλώσσα του. Κ' ἔτσι ἀκόμη ἂν στὸ σκολιό, στὸ βιβλίον, στὴ φημερίδα δὲν εἶχε τόπο ἡ καθαρεύουσα, μὸν εἶτανε τὴ θέση τῆς ἡ δημοτικῆς, θὰ χανόντου- σκεν και οἱ μετρημένες, οἱ ὀρισμένες ἐκεῖνες περιστά- σεις τὸ «ἐνίοτε» τοῦ κ. Σκιας, πού ἀριθμὸς τις ἀν- θρώπων μεταχειρίζεται τὴν καθαρεύουσα οἰκειότερον πάσης ἄλλης: εἶτε κτλ.», ἐνῶ ἀδύνατο εἶναι τὸ σκολιό, τὸ βιβλίον, ἡ φημερίδα μὲ τὴν καθαρεύουσα νὰ φέρῃ τάντιθετο ἀποτέλεσμα, νὰ κατορθώσῃ δηλ. νὰ μεταχειρίζεται ὄχι πιά «ἐνίοτε» ἀλλὰ πάντοτε, σὲ κάθε περίστασις, ἔστω και μόνον ἀριθμὸς αὐτὸς ὁ τις τῶν ἀνθρώπων τὴν καθαρεύουσα. Νὰ ἡ δια- φορὰ τῆς γλώσσας πού εἶναι φυσικὴ και τῆς γλώσ-

—Δέν ήταν κανέναν μέσα; δι' ερώτησης;
 —Τι τους θέλω με ξέρουν.
 —Νά μὴν ἦταν ἄλλο καράβι;
 —Ὅχι, βρε ἀδερφέ, αὐτὸ νὰ ἐμιάζε. Ἐξέχασα κιολα νὰ κοιτάξω καὶ τὸνομα του θὰ σέλεγα ὕστερα γιὰ τὸ ξέρω, «πλοῖον Εὐκαγγελίστρα» κ' ἔκανε σα νὰ διαβάζε.

Ὡρα πολὺ γύριζαν δὴ καὶ. τιμόνι δὲν ἔβαλαν ἀλλὰ ὕπνους πᾶναιαν τὰ κουπιὰ καὶ μιὰ βάρκα κόντεψε νὰ τὴν τρακάρουν· βριτίες ἀκουσαν κάμποσε γιὰ τὴν βάρκα μικροῦ φτωχοῦ ψαρέ παρα τριχὰ νὰ τῆς σπάσουν τὸ κουπί. Αὐτοὶ κοκκίνισαν λίγο μὰ ὕστερα γέλοια καὶ χάχανα. Στὰ κοντὰ ζύγωσαν τὸ καράβι ν' ἀφήσουν τὴ βάρκα· ἐντύπωσι τούτου ἔκανε τὸ ὄνομα γραμμένο στὶς κουλούρες τοῦ καραβιοῦ μὲ μεγάλα γράμματα «Ἅγιος Νικόλαος».

—Βρε δὲν εἶναι τοῦτο! εἶπεν ὁ Νίκος τοῦ Λευτέρου. Σὺ μὰς εἶπες «πλοῖον Εὐκαγγελίστρα».

Ὁ Λευτέρης εἶχε γέννη μαυροκόκκινος—Ὅχι, εἶπε, τοῦτο εἶναι θαρροῦ πῶς γελάστηκα.

Κεῖνη τὴ στιγμή πρόβαλαν ἀπὸ ψηλὰ δύο μούτρα κρυπῶνε ἠλιοκαμένα.

—Ἐ καλῶς τὰ παιδιὰ, τοὺς εἶπ' ὁ ἕνας, μα κρυφὰ ταξεῖδι γυρέψατε νὰ κάνετε.

—Δέν βγάλλαν καὶ χαρτιά εἶπ' ὁ ἄλλος, δόσε πιστοποίηση, δόσε τίποτε.

—Φωνάζουμε μεις, σκούζουμε βγάνουμε τὸ λάφυρό μας—ἐσεῖς χαμπάρι δὲν εἶχατε. Δέν ξέρετε πῶς παίρνω μιὰ βάρκα ἀπ' τὸ λιμεναρχεῖο καὶ σὰς βγαίνω δεμένους ὄζω.

—Σώπα, βρε ἀδερφέ, μὴν τὰ βρίζεις τὰ παιδιὰ! τοῦ κάνει ὁ δεύτερος.

—Ἐ πατριωτάκια τι λέει τοῦτος καὶ μὲ τὸν παρά σας καὶ σὰς βρίζει.

Ἐκεῖνοι εἶχαν ναστίση ἀπὸ τὸ φόβο τους πρὸ πάντων ὁ Λευτέρης ἔλλαξε ὄψις. δὲν εἶχε ποῦθε νὰ ζητήση βοήθεια καὶ κοίταξε στὰ μάτια τοὺς ἀλλοτρίους.

—Βρε παιδιὰ, τοὺς εἶπε, δόσε μ' ἀπὸ μιὰ δεκάρα νὰ τοὺς δώσουμε.

—Δέν ξέρουμε, τοῦ εἶπεν ὕστερα τοῦ ναύτη, νὰ τώρα νὰ σοῦ δώσουμε τέσσερες δεκάρες κ' ἐλάτε νὰ μὰς βγάτι ὄζω.

—Τέσσερες δεκάρες γιὰ πέντε ὥρες συργιάνι... μὰ σὲ κελὸ σου, παιδί μου, τέτιο κουβαρνταλίκι. Δὲ μοῦ λὲς παπᾶς εἶν' ἡ μπακάλης; πέντε δραχμὲς θὰ μὰς δώση εἰδεμὴ δὲ φεύγει.

—Ἐλα ἄστα τώρα τὰ παιδιὰ, τοῦ λέει ὁ ἄλλος, ἄς μὰς δώσουν δύο δραχμὲς καὶ συμπαθισμέν' ἄς εἶναι.

Ὁ Λευτέρης τὸν κοίταξε στὰ μάτια· μωρὲ τεῖναι τοῦτου, ἔλεγε ἡ ὄψη του ἔμ' δύο δραχμὲς, ἔμ' νὰ μὰς συμπαθήσουν· μωρὲ τεῖναι τοῦτος;

Ὁ Νίκος τοὺς ἀποκρίθηκε. Τώρα δὲν ἔχουμε ἀπάνω μας· ἀφήστε μας νὰ πᾶμε νὰ τίς φέρομε τίς δύο δραχμὲς;

—Ἐσὺ φαίνεται δικηγόρος θὰ γίνης· ἀκούς ἐκεῖ νὰ σὰς ἀφήσουμε νὰ πάτε νὰ τίς φέρετε!

—Ὅχι, τοὺς εἶπ' ὁ ἄλλος, πῶς ἀπὸ σὰς τὴν πῆρε τὴν βάρκα;

—Νά, ὁ Λευτέρης.

—Αὐτός; ἔ αὐτὸν θὰ τὸν κρατήσουμε παλάβο νὰ τὸ ποῦμε κ' ἐσεῖς θὰ πάτε νὰ φέρετε τίς δύο δραχμὲς.

—Δὲ μοῦ λὲς, παπᾶς εἶν' ὁ πατέρας σου ἡ μπακάλης; Ἄιντε ἐσεῖς ὄζω.

Ὁ Λευτέρης πᾶνε νὰ σάση

—Ἐ Λευτέρη τοῦ μουμουρίζεν ὁ Νίκος γελῶντα, θὰ τὰ βγάνουμε τὰ κίστανα. Μὰ σὰν τὸν κοίταξε τὸ Λευτέρη πάγωσε τὸ γέλιο του. Ὁ Λευτέρης δάκρυζε.

Γι' αὐτὸ δὲν τοὺς φάνηκε καλὸ νὰ παίζουν ἄλλο μὲ τὸ Λευτέρη καὶ ἔτρεζαν νὰ φέρουν τὰ λύτρα νὰ τόνε λευτερώσουν.

—Ἄιντε παιδιὰ κ' ἀπὸ χρόνου, τοὺς εἶπαν οἱ δύο ναῦτες· Νάστε καλὰ ποῦ θὰ τὸ σοῦζομε κ' ἐμεῖς λιγάκι.

Αὐτοὶ δὲ ἄμα βγήκαν ἄρχισαν πάλι τὰ γέλοια κ' ὕστερα πὸ κάποιον ὥρα ποῦ ἦταν τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας στοὺς κύκλους τῶν μαθητῶν σὲ κάποιον ποῦ τὸν ρωτοῦσε τωστὰ, βρε Λευτέρη;

—Σωστὰ, ἀποκρίθηκε μὰ κ' ἐμεῖς τοὺς γελάσαμε. Διατί;

—Τοὺς δώσαμε μιὰ δεκάρα λογετινή.

Βίλος

ΝΙΚΟΣ Γ. ΜΑΡΓΩΜΕΝΟΣ

Η ΧΕΛΙΔΟΝΑ

(Στενήμαχος τῆς Θράκης)

Ἐνα παλληκάρι ἀγαποῦσε μιὰ νέα ποῦ δὲν ἔδινε καμμιά προσοχὴ σ' αὐτόν. Γιὰ νὰ τὴν πάρη λοιπόν, τί κάνει; Ἄλλαξε τὰ βούχρα του καὶ προυλοῦσε σ' τοὺς δρόμους μῆλα. Ἦλθε κ' ἀπὸ κάτω

ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς ἀγαπητικιάς του καὶ φώναζε «Μῆλα, μῆλα καλά.» Ἐκεῖνη δὲν τὸν γνώρισε καὶ τὸν ῥωτᾷ. «Πόσο τὰ δίνεις; τὰ μῆλα;—Ὅλα τὰ δίνω γιὰ ἓνα σοινίκι κεχρί, λέει αὐτός. —Καλὰ, ἔλα νὰ τ' ἀγοράσωμε μεις», τοῦ λέει ἡ νέα. Μπῆκε αὐτός, πῆρε τὸ σοινίκι, ἔδωσε τὰ μῆλα. Ἀλλὰ καὶ ποῦ ἔκανε ν' ἀδειάση τὸ κεχρί, τὸ ἔχυσε ἐπιταυτοῦ καταγῆς, κ' ἐκάθισε ὕστερα νὰ τὸ μαζέψῃ· τὸ σάκκο του σπειρὶ σπειρὶ. Ἡ νέα εἶδε αὐτὴν τὴν ἀνοησίκα τοῦ νέου κ' ἐγέλασε, καὶ τοῦ εἶπε πῶς δὲν γίνετται νὰ μαζέψῃ ἔτσι ὅλο τὸ κεχρί, καὶ νὰ τοῦ δώσουν ἄλλο σοινίκι. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἐδέχτηκε, εἶπε πῶς δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ ἄλλιως, ἔτσι θὰ τὸ μαζέψω. Κ' ἐμάζωνε ὅσο ποῦ ἐνόχτωσε. Τότε παρακάλεσε νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ μείνῃ τὴ νύχτα νὰ τελειώσῃ τὴ δουλειά του. Ἐκεῖνοι δὲν ὑποπτεύθησαν τίποτε καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἐδυσκολεύθησαν νὰ τὸν ἀφήσουν, τὸν ἐλεεινολογοῦσαν μόνον γιὰ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ τὴν ἀνοητικῆ.

Ὅταν πῆγαν ὅλοι νὰ πλεξιδοῦν ὁ νέος παρατήρησε καλὰ ποῦ θὰ κοιμηθῆ ἡ ἀγαπητικιά του, καὶ τὰ μεσάνυχτα μπῆκε σ' τὴν κάμερῆ τῆς, τὴν ἄρπαξε καὶ ἔφυγε, χωρὶς νὰ τὸν καταλάξῃ κανεὶς, οὔτε ἡ ἴδια ἡ νέα, γιὰ τὴν ἐκωλύτωση θάβη. Σὰν ἐξημέρωσε, τότε μόνον κατάλαβε πῶς δὲν ἦταν· τὸ πατρικὸ τῆς σπίτι, ἀλλὰ σὲ ξένο, κοντὰ σ' τὸ νέο ἐκεῖνο ποῦ τὴν ἀγαποῦσε, χωρὶς αὐτὴ νὰ τὸν ἀγαπᾷ. Ἀμέσως ἐνόησε τὴν παγίδα ποῦ τῆς ἔστησε, καὶ ἀποφάσισε νὰ μὴν τὸν ἀφήσῃ νὰ τὸν περάσῃ ὁ σκοπὸς του. Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ μὴ βγάλῃ μιλιὰ. Ἐκαμε ἐκεῖνος χίλια δύο γιὰ νὰ βγάλῃ ἓνα λόγο ἀπὸ τὸ στόμα τῆς, ἀλλὰ ἐστᾶθη ἀδύνατο· ἐκεῖνη ἔμενε σὰ βοῦβῆ.

Ἦτσι ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ἀρῶν εἶδε ὁ νέος πῶς τοῦ κάκου ἐθικανίζετο, ἀποφάσισε νὰ παντρευθῆ ἄλλη, ποῦ νὰ μιλᾷ τοῦλάχιστο. Ἐκεῖ ποῦ ἐγένετο τὸ στεφάνωμα, ἦταν ἐμπρὸς καὶ ἡ νέα καὶ ἀπὸ τὴ λύπη τῆς τὴν πολλήν, ξεσπασμένην, δὲν κατάλαβε πῶς ἡ λαμπάδα ποῦ κρατοῦσε σ' τὰ χέρια ἐκᾶν τόσο, ποῦ παρ' ὀλίγο νὰ κἀψῃ καὶ τὰ δάκτυλά τῆς. Ἡ νύφη σὰν εἶδε αὐτὸ δὲν ἐκρατήθη καὶ ἀνέσυρε τὸ νύφισμά τῆς καὶ τῆς ἐφώναξε.

Αἱ καϊμένη ἂν εἶσαι β'θῆ καὶ βόκου, δὲν εἶσαι καὶ τυφλὴ τυφλώκου.

Ἡ νέα ποῦ εἶω τότε ἐκκωμόνετο, ἐπειράχθη καλὴ καὶ γυρίζε καὶ λέει τῆς νύφης. «Τρία χρόνια ὑπόσερα ἐγὼ, χωρὶς νὰ βγάλω μιλιὰ, καὶ σὺ μιὰ στιγμή δὲν μπόρεσες νὰ ὑποφέρῃς χωρὶς νὰ μιλήσῃς;» Ν' ἀκούσῃ ὁ νέος τὴν ἀγαπημένην του νὰ μιλᾷ, ἐγύθη ἀπάνου τῆς νὰ τὴν πιάσῃ, τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τοῖς πλεξίδαϊς, ἀλλ' ἐκεῖνη γέννηκε χελιδόνι καὶ οἱ πλεξίδαϊς, ἔμειναν σ' τὰ χέρια τοῦ ἀγαπητικιοῦ τῆς. Μόνον δύο τῆς ἀπόμειναν, καὶ αὐταῖς εἶναι ἡ ψαλιδωτὴ ὄρα τοῦ χελιδονιοῦ.

Τῆ σημαντικώτερη ὅμως ἀπόδειξι τῆς θεωρίας τοῦ ὁ κ. Σκιας τὴν ἐφύλαξε στὸ τέλος, στὸ δεύτερο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου ὅπου ἑστᾶζεται τὸ «παρελθὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας». Χωρὶς τὸ δεύτερο κεφάλαιο καὶ τὸ πρῶτο δὲ θύγε τὴν ἄξια ποῦ ἔχει τὴ μεγάλην, γιὰ τὴν στήριξεται, μπορεῖ κανεὶς νὰ πει, στὸ δεύτερο, καὶ τοῦτο φυσικὰ ἔθῃκανε πρῶτο, ἂν ὁ κ. Σκιας τὰ πιο ἀποδεικτικὰ ἐπιχειρήματα δὲν τὰ βαστοῦσε στὸ τέλος, ἀκολουθώντας τῶν παλιῶν ρητοροδιδασκάλων τὰ παραγγέλματα. Τόση πολλὴ σημασία ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ κ. Σκιας σ' ὅσα, λέει στὸ κεφάλαιο αὐτό, τόσο ἀκλόνητα γύρε πῶς εἶναι τῆς θεωρίας τοῦ στήριγμα, ὥστε δὲν ἐδίστασε νὰ πει ὅτι ἀμόνοι οἱ πολέμοι τῆς καθαρουόσης ἐξέχουσι τὰ λογικῶς ὀρθὰ συμπερίσματα ἐκ τῆς γενικῆς ἀρχῆς, τῆς κενῆς παρὰ τε τοῖς ὑποστηρικταῖς καὶ τοῖς πολεμίοις τῆς καθαρουόσης». Γιὰ τὴ γνώμη αὐτὴ τοῦ κ. Σκιας θὰ τὸν εὐχαριστήσουνε βέβαια τῆς καθαρουόσης οἱ πολέμοι ἂν καὶ, πιστεύω πῶς πολὺ πολὺ δὲν τοὺς μελεῖ ἂν ὁ κ. Σκιας βρῖσκει τίς ἰδέες τῶν λογικῶς ἢ ὄχι. Ἄλλος γάρ, καθὼς λέει ὁ Σοφοκλῆς, ἐκ τε δοκούντων ἐκ τ' ἀδοξούντων ἰών ὁ αὐτός, οὐ ταῦτόν σθένει. Μιὰ μονάχα παρατήρησι νὰ κάνω θὰ μου

δώσει τὴν ἄδεια ὁ κ. Σκιας. Γιὰ τὴν, ἀφοῦ βρῖσκει «λογικῶς ὀρθὰ» μόνον τῶν «πολεμίων τῆς καθαρουόσης» τὰ συμπεράσματα, ποῦ δὲ φταῖν' οἱ δύστυχοι ἂν τώρα μολὶς ἦρθε τὸ «πλήρωμα τοῦ χρόνου» καὶ μολὶς τώρα φάνηκε ὁ γλωσσικὸς Μεσσίας, πούδγαλε τὸν κόσμον ἀπὸ τὴ σκιά τῆς πλάνης στῆς ἀλήθειας τὸ φῶς, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος λόγος ποῦ δὲν εἶναι καὶ σωτᾶ «πραγματικῶς ὀρθὰ» τὰ συμπεράσματά των, γιὰ τὸ κ. Σκιας ἀφοῦ μόνον αὐτοὶ ὡς τὰ τώρα εἶχανε δίκιο, γιὰ τὸ μόνον αὐτοὶ πηγαίνανε σύμφωνα μὲ τὴν λογικὴν, κάθε ἄλλο παρὰ δίκαια κρίνοντας, νὰ δεῖξει ἓνα σεβασμὸν, κάποια ἐχτίμησι ἀντὶς νὰ πει ἐπὶ τέλος καὶ δύο καλὰ λόγια γι' αὐτοὺς, ποῦ καὶ ἂν δὲν εἶδαν τὴν ἀλήθεια, εἶσαν ὅμως ἱκανοὶ νὰ τὴ βροῦν, ξέρανε νὰ τὴ γνωρίσουν, ἀφοῦ ἡ λογικὴ τοὺς ὀδηγοῦσε, ἀπειναντὶς τοὺς ψέλνει ὁ κ. Σκιας ὅσα σέρνει ἡ σκούπα: Δὲ βρῖσκετε φυσικὴ τὴν ἀπορία; Ἐύκολη ὡς τόσο ἡ ἀπάντησι, εύκολη ὅσο φυσικὴ ἔρχεται ἡ ἐρώτησι. Κάτω ἀπ' ἑλῆ τὴ σοφία καὶ τὴ μάθησι, κάτω ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ἱστορικὰ, καὶ τὰ γλωσσολογικὰ καὶ τὰ παρανοητικὰ ἀκαταμάχητα καὶ ἄλλο ἄλλοσσοδεμένο κρατᾶει τὸν κ. Σκιας, καὶ τὸν κάνει νὰ βλέπει τὰ πράματα ὄχι ὅπως εἶναι σας ποῦ δὲν εἶναι παρὰ δὴ ἐπικρατεσιτέρα.

αὐτὰ καὶ ὅπως πρέπει, ἀλλὰ τέτοιὰ ποῦ μ' ἐκεῖνο νὰ μὴν ἀντιμάχονται, καὶ τὸ κατὶ αὐτὸ εἶναι μιὰ πρόληψις, ἡ πρόληψις ποῦ τόσους καὶ τόσους σκλάβους τοὺς εἶχε χρόνια καὶ χρόνια, ποῦ στὰ βρόχια τῆς σφιχτοδεμένο κρατοῦσε τὸν Κοραῆ, ποῦ σὰν εἶδος μιλῶντα μωμῆ βασταῖε τὴν καθαρουόση, ἡ πρόληψις γιὰ τὴ γλώσσα μας πῶς εἶναι χυδαία, βάρβαρη, διεφθαρμένη, καθημαξέμενη, λαλιά, βρωμολογία, γέννημα τῆς δουλοσύνης, μισοδόξος. Γιὰ τὰ κοσμητικὰ αὐτὰ ἐπίθετα, γιὰ τὸ πλῆθος τους μὴν ἀπορήτε. Δασκάλοι τὰ εἶπαν, κ' ἐδείξαν ἔτσι ὅτι κατὶ μάθανε καὶ αὐτοὶ ἀπ' τοὺς ἀρχαίους. Ἀντὴν Τέχνην τους, καὶ τὴ ζωὴ τους δὲν ἐνοιωσαν, ἂν ἄλλοῦ ποῦθεν νὰ τοὺς ἀκαλοῦθησαν ἱκανοὶ δὲν ἐστᾶθησαν τοῦλάχιστον μιμηθῆκαν τοῦ γέρο Ὀμηροῦ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα. Ὅ,τι μπορεῖ ὁ καθέννας. Τῆς πρόληψις; αὐτῆς σκλάβος εἶναι καὶ ὁ κ. Σκιας, κ' ἡ σοφία του ὄλη καὶ ὄλα του τὰ χαρίσματα μὲ τὴν ἀστειολογία του μαζὶ δύνανται ποῦ δὲν εἶχαν, ὥστε τίς ἄλλοιδες νὰ σπάσει καὶ νάντικρῶσει λεύτερος τὰ πράγματα, νὰ τὰ ἰδεῖ καὶ νὰ τὰ καταλάβει ὅπως εἶναι. Σ' ἓνα μόνον διακρῖσει ὁ κ. Σκιας ἀπὸ τὸν κ. Μιστριώτη, ἀξίαντα, ὅτι γιὰ τὸν τελευταῖο μαθηματικὸ ἀξίωμα εἶναι ἡ πρόληψις τῆς ἐκδοξολογίας τῆς γλώσσας, αὐτόρωτο ἀξίωμα ποῦ

(*) Σοφοκλ. Ἀντιγόνη.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Συνέχεια)

ΤΟΠΩΝΥΜΙΕΣ ΣΤΗ ΔΩΡΙΔΑ

Το μοναστήρι της Βαρνάκοβας είναι από τα πιο αξιοσημείωτα πράγματα στη Δωρίδα. Λόγγοι τριγύρω άγριοι γέρνουνε στο ποτάμι κρύβοντας λύκους. Για το μοναστήρι αυτό έχουν γράψει μερικοί στα περιοδικά του «Παρνασσού» και της «Εστίας» 'Εγώ προσθέτω ένα τραγουδάκι που λέει :

Βήθη Νικόλα απ' τα κάρπια,
Κι 'Αγία Σοφία απ' την Πόλη.
Βήθη και σ' Βαρνάκοβα
από το Λοιδωρίκι
γι' αυτήν τή σουζι τήν ξανθή
γι' αυτήν τή μαυρομάτα,
πουν' τ'ό κορμί της μάλαμα,
τά χέρια της ασήμι,
τά δυο βουζιά του κορφου της
αγνό μαργαριτάρι.

Είναι αξιο να παρατηρηθῆ που τα όνόματα πολλών μονών μας είναι ξενόφωντα.

Παρακίτω είναι το Βλαχοκάτουνο χωριό ψηλά στο βουνό. Κάτουνα και κατούνα θά είπη στρατώνας κωνάκι, γι αυτό στην Ελλάδα τόσα χωριά, κωμοπόλεις και θέσες έχουνε το όνομα αυτό.

Δι θά ξεχάσω ποτέ τήν βραδεία που διανυχτερεύοντας στο ύπαιθρο, κουκουλωμένος μέσα σε μία κάπκα κοντά στο ποτάμι, άνοιγα τά μάτια μου και έβλεπα μίαν άγριαν σκηνογραφία, το δάσος, που το βάλε φωτιά κάποιος Βλαχοκατουνιώτης για να κινή χωράφι, να καίεται, νανάθη και σβήνη και να βίγνη σαν προβολές ηλεκτρικού, δερμάτια από φως, μέσα στη λαγγαδιά...

Ο δῆμος Βύκαλιου τραβάει ως τή θάλασσα, ο Σουλές, το Όμερ-Ψρέντη, το Χασάν-Άγζ, χωριά που θυμίζουν Τουρκία.

Και μερικά Σλαβικά έχει η έπαρχία, Καρούτες π.χ. λένε οτι είναι από το Καρούτα που σημαίνει σκάφος. Από τις Καρούτες εγνώρισα ένα αστυνόμο άνθυκαπιστή ο οποίος μου έλυσε το γλωσσικό ζήτημα σε δέκα λεπτά.

Το Λοιδωρίκι μερικοί λένε οτι είναι απ' το Ια Βιρίν των Βενετών.

'Αλλά έχει και ώραιες τοπωνυμίες στη Δωρίδα π.χ.

Τρίκορφο, Παλάτια, 'Ερατεινή, Μαλάματα, ένθ τουνάντιον Ξυλογαϊδάρα.

Το Μαλάματα κάποιος το έλεγε οτι είναι τουρκικό, ένθ είναι ελληνικότατον. Μάλαμα—μάλαμα (Μαλάτω), ως και το 'Ασῆμι (άσημος άργυρος).

Και από το φυτικό βασίλειο βρίσκεις καλές τοπωνυμίες.

Καρυά, Μηλιά Σουκιά, Κλήμα, Γρανίτσα. Γρανίτσα είναι είδος δρυός, δέν ειζεύρω άν είναι ελληνικό το όνομα αυτό, ως του ήμεραδιού, άλλου είδους δρυός.

Ώραιότατο όνομα απ' το φυτικό βασίλειο έχει ένα χωριό των Καλαβρίτων και ο δῆμός του. Τα Κρινόφουτα του δήμου Λευκασίας.

'Εν γένει όλοι οι Δωριείς λέγονται Λοιδωρικιώτες; καθώς και οι γαλατάδες.

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΔΩΡΙΔΑ

Τα παρχία της είναι άπλησίαστα, άκαρπα, βραχρά. 'Απ' τα χειρότερα παρχία της 'Ελλάδας. Μόνον εκεί στη Βιτρινίτσα βλέπει κανείς λιμάνι με γῆ τριγύρω καλλιερημένη.

'Απάνω στα βουνά της παραλίας είναι πολλά φτωχοχώρια που έχουν βοσκούς ως επί το πολύ.

— Τρυπιάδες η Τρυπολόγους τους λένε αυτοίς μερικοί γειτόνοι, επειδή έχουν τρυπώσει εκεί επάνω.

Στο χωριό Στρούζα, που είναι κατά το Λοιδωρίκι, λένε Καπιιάδες τους χωρικούς; γιατί τους κλείνει ο χειμώνας και μένουν μέσα στα σπίτια τους και καπνίζονται από τή φωτιά. Στις Καρούτες τους λένε Καρβουνιάδες.

'Εν γένει στον φτωχό αυτόν τόπο δι μπορούν να ζήσουν οι άνθρωποι.

Ο 'Υμητός μας είναι χειμαδιό Δωρικό. Στην 'Αθήνα ιδίως δυο επαγγέλματα επαγγέλματα, τους γαλατάδες και τους άμαξάδες.

Περνώοντας τα Παλαιοζάρια μπκίνεις στο δῆμο Κροκυλιού

'Η Πενταγιού είναι καλό χωριό, πρωτεύουσα του δήμου μαζί με το Παλαιοκάτουνο.

Στην Πενταγιού βλέπεις μερικά κεραμυδία... Γιατί εδώ στη Ρούμελη συνήθως δεν βάζουν κεραμυδία στα σπίτια, αλλά πλάκες, και γιατί είναι άκριβχ, και γιατί δεν βραστούν τα κεραμυδία επειδή τα σκάνει ο χειμώνας και τα σπάζει το γιόνι.

'Ο Καρκαβίτσας, μās έβγαλε στην μίστ, την Πενταγιώτισσα. Ποίημα του Παλαμά σ'αυτήν, που το έπαινεσαν ο Προβαλέγγιος σε μία κρίση διαγωνισμού, έτόνισε πολύ το ιστορικό αυτό.

Τώρα πάλι άκουσα, οτι κάποιος έτοιμάζεται να δραματοποιήσει τήν ύποθεση.

Του συνιστώ να άντλήση τίποτε απ' τήν εικόνα αυτήν που περιγράφει ο δημοτικός στίχος :

Κλείσε τά παραθύρια σου
Και σκέπασ' τήν φωτιά σου,
Νά μη φανῆ ο άσπίης σου
'Οπούχεις στην καρδιά σου.

'Ο Κόκκινος είναι ποτάμι που πηγάζοντας για το Λοιδωρίκι θά το περάσει. Κυλάει νερά θολά και κόκκινα.

Το Σουρούστι, το Κριάτσι, η 'Ανδραστεινά και το Νούτσουμπρο είναι κκοπόφορτα χωριά του δήμου Βωμοίας.

Βωμοία ονομάσθηκε το μέρος αυτό, κατά τήν εξήγηση ενός δασκαλου, γιατί τα Βαρδούσια σαν βωμοί υπερφυσικοί κρέλονται από πάνω απ' το κίφλι σου.

Το Κριάτσι, είναι κρυμμένο μέσ' στα έλατα, ακοινώνητο, άπόκεντρο, άραία. 'Αφού με πέρασαν για μεταφισμένο ληστή και μου έλεγαν νάρητω κάτω το όπλο μου... Γύρω στο χωριό αυτό τα μέρη είναι δασώδη. 'Η Τρυπίλα είναι ένας λόγγος μεγάλος από δρύς.

Τα έλατα ολόγυρα θεώρατα μοιάζουν με στρατιώτες; πουπιασαν τις κορφές. Και μόνο το Βλαχοβούνι, που τόχουν για λιβάδι οι τσοπάνιδες, οι βλάχοι, είναι γυμνό και φαρκλό.

'Απέπνκντι σ' ένα βουνό, στον Πύργο, έκιντυνέψαμε να γαθοῦμε που μās έπιασε φοβερός χειμώνας, γιόνι και χιλιάζι, άέρας και καταχνιά. 'Ο συνοδοιπόρος μου, ένας έμπορος που τον έλεγαν Μάντζαλο, εκεί πέρα έκόντεψε να πληρώσει όλεις τις έμπορικές του άμαρτίες, αλλά έτυχε και άνθεζαμε από κάθε λιποψυχία γιατί είχαμε φάγει καλά το πρωί ακολουθώντας το βήτο του Μαντζάλου, οτι «όποιος φάει πρωί και πατριεφτη μικρός χαϊμό δεν έχει». 'Αλλά φαίνεται οτι μās ώφέλησε πολύ περισσότερο ο συνοδοιπόρος μας κ. Χ. Κοζώνης που ήξερε το δρόμο.

('Ακολουθεϊ)

ΚΩΣΤΑΣ Σ. ΤΟΥΝΑΡΗΣ

καταδικάζει τή γλώσσα μας να μη γίνει ποτέ όργανο της Τέχνης και της 'Επιστήμης, να μη χραεί και τή ζωή του βιβλίου, άπεναντίας, άν είναι δυνατό, να χάσει και τή ζωή που παίρνει από τα χείλια, να που είναι η άληθινή για μία γλώσσα ζωή. Ένώ για τον κ. Σκιας η πρόληψη αυτή η άνόνητη δεν είναι λόγος άποδειχτικός, έπιχειρήματος δύναμη δεν έχει, μόν είναι κάτι που μέσα του φωλιάζει, και που κάθε στιγμή ξεγύνηται και φαίνεται στον προσεχτικό άναγνώστη του βιβλίου και που σκεπάσει του κ. Σκιας το φως της άλήθειας. Νά η εξήγηση της άπορίας μας, πολύ φυσικής, γιατί να στρώσει μπροστά και τόσο άγρια ο κ. Σκιας «τους πολεμικούς της καθαρειούσης» ένθ επί τέλους οι άνθρωποι δεν έκαναν και κανένα μεγάλο κακό άρου τίποτ' άλλο δι θέλανε παρά νακούνε οτι τους λέει η λογική. Και τώρα μια έρώτηση ακόμα. Τι έμπιστοσύνη νάχει κανείς και τι σημασία να δώσει σ' ένα τέτοιο βιβλίο, που δεν το γέννησε η λεύτερη έρευνα, η σκέψη η ασκλάδωτη. των φαινομένων η άθόλωτη παρατήρηση, αλλά μίς πρόληψης άνόνητης, σαν κάθε πρόληψη, έχει τή σφραγίδα, πλάι στις άλλες σφραγίδες της σοφίας, της αστειολογίας, φοβερού παρατηρητικού, και πιο φοβερής παρανοητικής έπιδειξιούσης;

«'Εκ Βυζαντίου άρχεσθαι». Τήν αρχή αυτή, που ίσως σήμερα είναι σε μερικά ζητήματα της μόδας, ακολουθήσε κι ο κ. Σκιας στην εξέταση «του παρελθόντος της ελληνικής γλώσσας». Είτανε «νεκρά ως πιστεύεται, η γλώσσα των βυζαντινών συγγραφέων» η καθώς πιστεύει και ζητάει ναποδείξει ο κ. Σκιας, είτανε γλώσσα ζωντανή; Τή γνώμη του αυτή δεν είμαι σε θέση βέβαια να τήν κρίνω εύχομαι ως τόσο να είναι σωστή, γιατί κρέμα θά είταν άλήθεια να μην έχει τίποτα σωστό το βιβλίο. Είπα πως δεν μπορώ έγώ να κρίνω τή γνώμη του κ. Σκιας για τή γλωσσική κατάσταση των Βυζαντινών. Πρέπει όμως και να προστέσω πως ούτε άπαιρήτο είναι να εξετάσει κανείς άν έχει δικιο η όχι ο κ. Σκιας. Γιατί, είτε δικιο έχει, είτε κ' η γνώμη του αυτή αξίζει όσο κ' οι άλλες, λόγος άποδειχτικός της θεωρίας του οτι διόλεκτος η καθαρειούσα, και δι έπικρατεστέρα, δεν μπορεί νάηαι η γλώσσα που μιλούσανε οι Βυζαντινοί, όταν η έμπειρία, όταν της ταρινῆς γλωσσικής καταστάσεως η εξέταση πειθει, πως η ανακάλυψη πουκανε ο κ. Σκιας για τήν καθαρειούσα, είναι καλή μόνον να τήν θαυμάζουνε οι κριτικοί των έφημερίδων, κ' οι λόγιοι της σειράς του κ. Καλογερόπουλου.

Για να πετύχει κανείς στην έρευνα, στη με-

λέτη ενός ζητήματος, πρώτο κι άπαιρήτο είναι να μπορεί να έχτιμήσει τη σημασία κάθε φαινομένου πουχει σχέση με το ζήτημά του, να ξέρει να ζυγίζει τί κύρος μίς άποδείξεως, να καταλαβαίνει δηλ. άν έχει πραγματική άποδειχτική δύναμη για τή θεωρία του ένα φαινόμενο, και να βρίσκει τή σχετική αξία των διαφόρων άποδειχτικών λόγων. Πολύ φυσικό λοιπόν είτανε να πετύχει τόσο λαμπρά ο κ. Σκιας, όταν πολεμάει με τήν εξέταση και τήν εξακρίβωση της γλωσσικής καταστάσεως των παρασμένων κλώνων να στησει τή θεωρία του και ναποδείξει πως είναι σωστή.

«Μία θεμελιώδης πλάνη κοινή παρά τε τοίς πολεμίοις της καθαρειούσης και τοίς υποστηρικταίς αυτής μετά μίς έσφαλμένης γλωσσολογικής αρχής εγέννησαν τήν κατά της καθαρειούσης σταυροφορίαν» λέει ο κ. Σκιας. Και το δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου του, το γέννησε «μια θεμελιώδης πλάνη» του κ. Σκιας, που κυριολεκτικά παρανόηση δεν είναι «Πάντες δηλ. γράφει ο κ. Σκιας, πιστεύουσιν οτι η καθαρειούσα έδημιουργήθη δι' εισαγωγής αρχαϊκών στοιχείων έν τή ζωή, γλώσση υπό των λογίων του τέλους του Η' αιώνος».

('Ακολουθεϊ)

ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΔΕΣΜΙΑ

Μες σε πλεμμάτι άραχνερό κλείσαν μι αυγή τη δυστυχία μου θάν τη ναρκώσαν στο χορό τα μαύρα μάτια σου, χαρά μου.

Και την κοιμίδαν στο χορό κι άφηνες έκραξαν τριγύρου να τη δεσμεύουν με δεσμά πιο στέρεα απ' τη δεσμά τ' όνειρου.

Στη μαγική σου τη φωνή τρέχουν οι άραχνες οι τεχνίτρες και ζουγριαδές γύρω κεντών πόθων κι όνειρων καταλύτρες.

Και πλέκουν γύρω τεχνικά στών όνειρών της το στημόνι καρδιά γιομάτην άγκαθιές που την τραγουέ με μαύροι πόνοι

Ποέσην κομμένα έδω φτερά —όδοστός κι αυτός ο άποσπερίτης— όνειρα πέρα εκεί νεκρά πάγια τα σάρωσ' ή πνοή της.

Κι ύφαινον γύρω τεχνικά κάθε μιά, μάγισσα τεχνίτρα, όνειρα μόνο οι δυστυχίες που τα θωρεί ή καταλύτρα.

Κι αυτή στον ύπνο της γελά οι άραχνες γύρω' όλο ύφαινον και της καρδιάς μου τα πουλιά λαλούν λαλούν και δε σπαίνουεν

ΓΙΑΚΗΣ ΣΑΡΑΚΙΝΟΣ

ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ο κ. Δημόκριτος θεωρώντας πως ή Ελλάδα κατοικείται μονάχα από Μιστριώτρες, έβαλε και σάλισε κίττω από τον άνδράντα του Κολοκοτρώνη το ακόλουθο δασκαλικώτατο επίγραμμα:

ΕΜΗΙΟΣ ΚΩΡΕΙ ΓΕΝΝΑΙΕ ΣΤΡΑΤΗΡΕ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ ΔΙΔΑΣΚΩΝ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ ΗΩΣ ΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ

Κάποιος άναγνώστης του «Νουμά», που έχει την ίδια πώς ή Ελλάδα δεν κατοικείται μονάχα από Μιστριώτρες μα κι από ανθρώπους ζωντανούς, έπρότεινε στο προπερασμένο φύλλο έναν μικρό διαγωνισμό για το ζωντανέμα των ψόρων αυτών λέξεων, δίνοντας βραβείο την Ίλιάδα του Πάλλη και τα δύο βιβλία του Ψυχάρη (Ταξίδι κι Όνειρο του Γιαννίρη).

Οι φίλοι μας τον δεχτήκανε τον διαγωνισμό κ' έτσι από τα πολλά δοκίμια που σταλθήκανε στο γραφείο μας ξεχωρίζουμε τρία μονάχα, που αξίζουν περισσότερο. τάχολοθα:

1

Μες τα κόμματα του χρόνου, Στρατηγέ, καθάλλα πίνε για να διαλαλής οι σκλάβοι πώς τη Λευτεριά άποχάνε.

2

Μες του καιρού το πέραςμα διαβαίνοντας καθάλλα λύτεροι οι σκλάβοι στους λαούς πώς γίνονται διαλάλα, άντσιτωμένε στρατηγέ.

3

Στάτι σου καμαρωμένος, πέρινα, ζήσε στέν αιώνα, Στρατηγέ τριδοξασμένε, κλι σε κάθε γής μεριά το μεγάλο κήρυγμά σου σάλπιζε και βροντοφώνα πώς οι σκλάβοι ξεναβρίσκουν τη χαμένη λευτεριά!

Τα δύο πρώτα έχουν το χάρισμα της συντομίας, μα τους λείπουν άλλα μερικά που—τί να σές τα λέμες—τα βλέπετε μονάχοι σας. Το τρίτο, είναι λίγο άπλωμένο, μα δεν πειράζει. Έχει και στίχους καλούς και—το σπουδαιότερο—ο ποιητής του κατόρθωσε να δώσει κάποια έννοια στο άνυπτο δασκαλικό κατασκευάσμα.

Το τρίτο λοιπόν παίρνει το βραβείο και παρακαλούμε τον κ. «Ρωμιό», που μας τώστειλε, να περάσει από το γραφείο μας να πάρει τα βιβλία που τάξαμε για βραβείο.

Για να δείτε πόση ζωή δίνει ή γλώσσα μας στα ύφια πράματα, δημοσιεύουμε δω και μιá πεζή κατά λέξη μετάφραση που μας έστειλε ο κ. Γιαννίσης Παρασκευαΐδης:

«Καθάλλα τράβα, γενναίε Καπετάνιε, μέσ στα χρόνια, κκι μάθαινε τον κόσμο πώς οι σκλάβοι λυττόρουνταν».

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΡΕΚΛΑΜΑ ΚΑΙ ΔΩ

Αγαπητέ μου «Νουμά»

Η κ. Ριζακούρη κι ο αξιόλογος γιός της μπορούσαν αξιόλογα να μην πάνε στο μνημόσυνο του Μελά. Κανένας δεν θα το παρατηρούσε και σε κανένα δεν είχανε ανάγκη να δώσουνε λόγο.

Η ευγενικιά όμως αυτή κυρία, που θέλει πάντα να γίνεται κουδέντα για λόγου της, δεν τώκριν' έτσι το πράμα και γι' αυτό φρόντισε να μαθευτεί πώς αν δεν πήγε στο μνημόσυνο, δε φταίει αυτή μα ο πνευματικός της που δεν την άφησε.

Για να κάνει λοιπόν τη ρεκλάμα της ή κοντέσσα, έδωσε άφορμή σε μερικούς ψευτοπατριωτικές παταβούρες γά βρίσουνε τον άρχιεπίσκοπο των Καθολικών και να πούνε του κόσμου τις άνοησίες.

Κακό αυτό και μάλιστα όταν γίνεται από μιá κίρα που έφυγε από την πατρίδα της μόνο και μόνο γιατί ή πατρίδα της κατηδίωξε τους κληρικούς.

Ο φίλο, σου Αντιρεκλαμίδης

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Φίλατε «Νουμά»

Θά είδες πιστέσω σε μερικές Αθηναϊκές έφημερίδες πώς το πιο άψηλότερο έργο της καθέμις κοινωνίας, ή άπόδειξη της κοινωνικής προκοπής, οι άγώνες, καταντήσανε να φτάσουνε κι αυτοί, καθώς όλα τα βωμαίλικά πράγματα, στο καθενός μεγαλοσιάνου (πολλές φορές κι άγράμματος) την έπιρροή. Σ' όλα τέλος πάντων τα πράγματα καλά και σώνει πολεμάμε να φανούμε χειρότεροι απ' όλους. Μήπως τώχει το κλίμα; Όχι, τώχει το βωμαίλικο μυαλό να μη παγαίνει μπρός μόνο να θέλει πάντοτε να παγαίνει πίσω πίσω.

Όλες οι πολιτείες προστατέβουνε τους άγώνες, που είναι δικό μας, τόπο εύρεμα, γεμάτο από περηφάνεια Έλληνική (και γέβαια άρχαία), γιατί καταλάβαινε πώς από δευτό πολλά πράγματα καθέ μιá κοινωνία ώφελιέται. Έμεις τί κάναμε και τί κάνουμε; Οι σημερινοί βωμηγοί (τούτοι είναι λίγοι) έχουνε βάνει πείσμα να φτάσουνε τους ξένους, που έχουνε προσέψει πάρα πολύ και έχουνε κάνει κάτι records άφταστα, μα δε βρίσκουνε ύποστήριξη από κανέναν. Μιá μακιά μόνο να είβεις μέσ' στα χωριά και βολτακεις κάμπουσες γερούς κατίλληλους για άθλητάδες. Που να γυμναστούνε τούτοι; Φέτος στους Πανελληνίους άγώ-

νες που γίνανε μέσα στο έκουστό μας Στάδιο, ήτανε έκπληρη όλο άγράμματα, τούλάχιστο σ' αυτό το ζήτημα.

Για να σου άποδείξω πώς οι έπιτροπές των άγώνων είναι οι πιο πολλές άγράμματα σου λέω άφτό το διάλογο που είπώθηκε μέσα στο Στάδιο την ώρα που θα γινότανε το γυμναστικό άγώνισμα, οι κρικοί. Ένα μέλος, έκπληρη μου να μη σου πώ τ'όνομά του, ρώτησε ένα άλλο το record των κρικών!!! Ο άθεόφοδος ρωτούσε σάματις οι κρικοί να ήσανε τρέξιμο ή πήδημα, για να έχουνε και record. Ίσχυ με κκι τούκοβε. Ηού είναι οι περίοδοι πρόγονοί μας να ίδούνε τα περίφημα γάλια μας, όπου με τούτο θέλουμε να φτάσουνε εκείνους στους άγώνες, γιατί στα άλλα είμαστε μέσα στη σαρκιά άκόρη.

Άλλά το σπουδαιότερο απ' όλα είναι ένα άλλο πράγμα πουβρονται και σου λένε κκι ψευτινθρώποι:

— Δίνουνε λεφτά να πάω;

Σάματις οι άγώνες ήτανε καμιά κερδοσκοπική έκπληρηση. Και δεν είναι λίγοι αυτοί. Βλέπεις τη κουτμαόρικη κι άτιμη ιδέα τους τη προστατέβουνε οι άγώνες που γίνουνα λίγα χρόνια τώρα και έχουνε βραβείο λεφτά; μετατρέψανε δηλαδή το ένδοξο κλαρί της; έλιές με τον παρά και με χιλίες δυό άλλες άτιμιές.

Άφτά βλέπουνε οι ξένοι και μας σιχαίνονται. Μα θα με ρωτήσης: «Δεν γίνουνα άγώνες στο έξωτερικό με βραβείο λεφτά;» Ναι, αλλά κκι ξεχωρίζουνε τους άγώνες άλλοι έχουνε βραβείο λεφτά (professionelles) και άλλοι το ένδοξο κλαρί της έληθας (amateurs). Πάλι θα μου πής: «σάματις έδω δε γίνουνα άγώνες με χωρίς λεφτά;» Ναι, γίνουνα, αλλά δω δεν έπρεπε να γίνεται, για να φυλάξουν οι άγώνες όλη την άρχαία άγνότητά τους.

ΜΙ ΠΙ ΠΙ

ΑΔΟΛΟΣ ΣΠΑΝΔΩΝΙΣΜΟΣ

Φίλε μου «Νουμά»,

Η «Κριτική του Άδολου λογισμού του Κάντ που μας τη μεταφράσανε ο κ.κ. Μαρκέτης και Πάλλης έδωσαν άφορμή στην κ. Νικολάκη των Σπανδωνή να γράψει ένα σοφώτατο άρθρο στην «Άστραπή» του περασμένου Σαββάτου, με τον χαριτωμένο τίτλο «Άδολος παραλογισμός». Να σου πώ την άλήθεια, τέτιο άστραπόβροντο παραλογισμού το περιμένα πάντοτε από τον κ. Νικολάκη και γι' αυτό καθόλου δεν ξεππάστικα. Ο κ. Νικολάκης έκρινε τον Κάντ και τη δουλιά των δυό μεταφραστών του με την ίδια εύκολία που ο σοφώτατος κ. Πάπ των «Αθηνών» έκρινε τον Όμηρο και τη μετάφραση του Πάλλη. Τα ίδια και τα ίδια. Ο κ. Πάπ βρήκε πώς ο κ. Πάλλης έχει «παραινόσει» τον Όμηρο. Ο κ. Νικολάκης βρήκε πώς ο Κάντ δε μεταφράστηκε από το πρωτότυπο, άλλ' από Γαλλική ή Έγγλεζική μετάφραση. Ηού να ξέρει ο Πάλλης, ή ο Μαρκέτης τα Γερμανικά που ξέρει ο κ. Σπανδωνής!

Και ένα άλλο. Ο κ. Σπανδωνής κοροϊδεύει κείνο που γράφουν στον προλογόκη τους οι μεταφραστει, πώς ο καιρός τους είναι «πολύ μετρημένος». Ήθελα να πώ κάτι έδω, μα το καταπίνω. Άς πάει κι αυτό, μαζι με τάλλα! Λέω μονάχα στον κ. Σπανδωνή, μ' όλο το σεβασμό που τούχω, πώς μόνο κείνοι που γράφουν χρονογραφήματα στην «Άστραπή» κ' έπιστατούνε στο χτίσιμο του θεάτρου του Άρνιώτη μπορούνε να μη λογαριάζουνε τον καιρό τους και να τον έχουνε άμέτρητο.

Δικός σου Γ. Βάστερος

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82 ΔΕΧΕΤΑΙ 3—5 Μ.

ΘΥΜΗΣΗ

Δεν είναι εύκολο στο νιά, που στην καρδιά του έγραψε το όνομα εκείνης, να σβύσει αυτό και κείνη να ξεχασθ...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΑΡΑΗΣ

Η ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Η ιστορική ορθογραφία, που λένε, κατά την ξεχωριστή άτομική μου γνώμη είναι μια μεσαιωνική σκουριά που μας έμεινε μαζί...

Σήμερα που η γλωσσική επιστήμη έριξε τόσο φω, σ' όλα τα ζήτηματα, η ιστορική ορθογραφία που λένε, είν' άπλη σκουριά και το μόνο που της έ...

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ „ΝΟΥΜΑ“

Και στο κιάκι της Όμορφιάς

Η ΙΛΙΑΔΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ

Έκδοση καινούρια (Α-Ω) του 1904, σελίδες 416, τυπωμένη στο Παρίσι (τυπογραφείο Charonet) σ' έκλεκτο χαρτί.

Η τιμή της : Για την Αθήνα Δρ. 3.— Για τις επαρχίες » 3.50 Για το εξωτερικό φρ. χρ. 3.—

Στις επαρχίες και στο εξωτερικό στέλνεται συστημένη δίχως παραπάνω σιδήφοδο.

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Απ' όλα τα ποιήματα— και τί ποιήματα, Θέ μου!— που δημοσιεύθηκαν για το θάνατο του Μελά, μονάχα αυτό...

— Το ποίημα το πρωτοδημοσίεψε η «Ακρόπολη» και το ξαναδημοσίεψε η «Εστία» την ίδια μέρα.

— Την άλλη μέρα το ξαναδημοσίεψαν και οι «Αθήναι» με γιά να... το κοροϊδέψουν! Τιμή κι αυτή στον Παλαμά, να τόνο κοροϊδεύει ο κ. Πάπ.

— Ο κ. Πάπ κοροϊδεύει και τον Σιλβανί που ζήτησε να παρασταθεί η «Ιφιγένεια» του κ. Μωραΐς στο Στάδιο.

— «Αν είτανε, γράφει, η «Ιφιγένεια» γεγραμμένη Έλληνιστί, ή μπορούσε να δικαιολογηθεί αυτό. Μά να-κουστεί η Γαλλική γλώσσα στο Στάδιο;»

— Είδω! εκεί αγνωμοσύνη! Αησιμόνησε ο χαριτωμένος κύριος πώς προχτές ακόμα τόνο παρασημοφόρησε η Γαλλική Ακαδημία!

— Ο κ. Αργύρης Έφταλιώτης γράφοντας σε κάποιο φίλο του, είπε τα δημοφιλή λόγια για τους «Δεκαπτηνούς» του Καμπύση που δημοσιεύουμε:

— «Περφόρημα ή πρώτη πράξη του Καμπύση κι αν γνωρίζεις τη μάνα του να της φιλήσεις το χέρι από μέρος μου, που έδωσε στην πατρίδα τέτοιο γιο κι ως είταν και για μια καλοκαιρινή μέρα ο καυμένος.»

— Ο κ. Γαβριηλίδης δημοσίεψε στην «Ακρόπολη» της περασμένης Δευτέρας τα λεβέντικ' αυτά λόγια για την «Ιλιάδα»:

«Την μετάφραση της Ιλιάδος εις την δημόδη υπό του Α. Πάλλη ωφείλει ο ύπουργός των Στρατιωτικών ή ή Α. Υ. ο διάδοχος να την τυπώσουν εις το Έθνικόν Τυπογραφείον κατά χιλιάδας χιλιάδων, αφού πρώτον ζητήσουν την άδειαν του μεταφραστή και να την διανέμουν κατ'έτος από ένα αντίτυπο σε κάθε στρατιώτη.

«Η άρματωλική μετάφρασις της Ιλιάδος από τον Πάλλη είναι καταλληλοτάτη προς μόρφωσιν εθνικού προνήματος εις τον στρατόν μας.»

— Δε βαρυσαστεί Κοιθέντα μονάχα να γίνεται Ποιός τάκουει τέτοια λόγια;

— Για τους μνημοσυνάδες κι αυτό: «Ξήντα Βούλγαροι άξιωματικοί παραιτήθηκαν για να πάνε στη Μακεδονία.

— Όσοι δικοί μας ζούνε στη Μακεδονία, θα πληρώσουνε τώρα τα έξοδα για τα μνημόσυνα που κάναμε μες εδώ.

— Όσοι διαβάσανε τη «Δημούλα» του κ. Φυτίλη που δημοσιεύσαμε στο περασμένο φύλλο, να τήνε διαβάσουνε άλλη μια φορά και δε θα χάσουνε.

— Ο κ. Φυτίλης στο τόσο δημοφ. δήγημά του μιλάει για κάποιους Κουκοχωρίτες, που έτσι πρέπει πιά δώ και μπρός να λείγουνται: οι βλάμηδες του κ. Σκια, αφού

όλοι τους, μαζί με τον άρχηγό τους, ζούνε στο Κουκοχωρί.

— Ο Άριστοφάνης δημιούργησε την Νεφέλοκοκκυγία, κι ο κ. Φυτίλης έχτισε το Άριστοφάνειο «Κουκοχωρί» που έκλεισε μέσα δλους τους κούκους της καθαρούσας, που τήνε λέει, και πολύ σωστά, ο Φιλήντας: Καταρούσα και κάποιος φίλος: Κακαρούσα.

— Μεγάλη επιτυχία οι «Φοίνισσες» του κ. Βουτουρά στο «Βασιλικό». Όσοι τις άκουσαν τόμολογήσανε πως το έργο του κ. Βουτουρά δεν έχει καμμία σχέση με τις «Φοίνισσες» του Εύριπίδη. Είναι πρωτοτυπώτατο.

— Στ' άλλο φύλλο θα δημοσιεύουμε ένα δημοφ. έργο του κ. Π. Ζητουλιάτη για τον κ. Ζήν Μωραΐς κ' ένα κεφάλαιο από τη «Ματιά» του κ. Γ. Αβίζου.

— Το κεφάλαιο αυτό θα σας δείξει τί πράμα θάναε το βιβλίο του άκούραστου επιστήμονα και τί γερή κατακεφαλιά για τους δασκάλους μας.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Είδοποιεί τους κατόχους προσωρινών τίτλων του Δανείου αυτής 20.500.000 ετι. επικειμένης της καταβολής της Δ' δόσεως και της ανταλλαγής των προσωρινών τίτλων διά των όριστικων, δύνανται να απευθύνωνται από 1ης προσεχούς Νοεμβρίου ε. ε. εν Αθήναις μιν εις την Έθνικην Τράπεζαν, εν ταίς επαρχίαις δε εις τα υποκαταστήματα της Έθνικης Τραπεζης, εν Έπτανήσω δε εις τα υποκαταστήματα της Ιονικης Τραπεζης και προς τους κ. Ταμίας του Δημοσίου, παρ' οίς εληργήθησαν έγγραφα του Δανείου τούτου.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— Έναν. Όμορφο κι αυτό. Θα δημοσιευτεί στ' άλλο φύλλο. Μά δε θαρρείτε πως είναι καιρός να μ' ειπτε και τ' αληθινό σας όνομα; — κ. Judas Errant. Μή μ' άργήσεις τη συνέχεια. — κ. Ν. Αστ. Ο «Ρομπινσώνας» του κ. Ψυχάρη, που δημοσιεύτηκε στο «Νουμά», τυπώνεται τώρα σε βιβλίο στο Παρίσι, στο τυπογραφείο του Charonet. Τέλος τ' άλλου μήνα ίσως νάναε έτοιμος. Για τ' άλλο που μ' άρωτες, θα φροντίσουμε να κάθουμε. — κυρία Έλ. Νικ. Η Άραδαφνούσα δεν έξερουμε τί γίνεται. Ίσως νάναε κι άρρωστη. Η κ. Είμου όμως θα γράφει ταχτικά. — κ. Ανάποδο. Στ' άλλο φύλλο. Σωστά δεσ γράφεις, μά δύσκολο να γίνουν. Ίσως λογότερα τάπορασίσαμε να φερλώσουμε με δώ στήλες του «Νουμά» για τις πλουσιότερες ειδήσεις της εβδομάδας.

ΚΡΑΣΙΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Απ' τα άμπελά του κ. Κ. Α. Στασινόπουλου.

Φυσικά και άνόθευτα

Πουλιούνται οδός Ζήνωνος 4 Β.

Table with 2 columns: Brand/Year and Price. Includes entries like Μαύρο του τραπιζιού του 1903, Κόκκινο, Άσπρο, 1898, Μοσκάτο γλυκό 1903.

Πουλεί και παλιότερα κρασιά σε μπουτίλιες.

Στέλνονται στο εξωτερικό σε βαρελάκια 25, 50 και 100 δοκιδών σ' όποιον προκαταβάλει την άξια του κρασιού. Τα ναύλα και τα βαρελάκια είναι σε βάρος του αγοραστή.

Στο εξωτερικό μπορεί να στείλη και μεταινάτο της Αττικής με 60 λεπτά την όκζ.

Ίδιαιτερο ουστατικό. Ο κ. Κ. Στασινόπουλος δίνει δέκα χρόνια το κρασί που χρειάζεται ο Εΐαγγελισμός, το μεγαλύτερο και καλύτερο νοσοκομείο της Ανατολής.